

Nijmegen

Gezondheidsagenda 2021–2024

Samenwerken aan
gezondheid

Dit is een **interactief document**
waar u doorheen kunt bladeren.
Gebruik daarvoor het menu
bovenaan de pagina's en klik
op de knoppen.

1 Samenwerken aan gezondheid

2 Onze speerpunten

3 Bijlagen

Voorwoord

Gezondheid is in deze tijden belangrijker dan ooit. We weten dat leven in goede gezondheid niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Het gaat goed met de gezondheid van de meeste Nijmegenaren. Het is wel belangrijk dat we aandacht blijven houden voor de gezondheidsverschillen tussen de inwoners van Nijmegen. En dat we een netwerk van professionals creëren die Nijmegenaren stimuleren en begeleiden naar een gezonde levensstijl.

Voor u ligt de Gezondheidsagenda 2021–2024: Samen werken aan gezondheid. Deze nieuwe gezondheidsagenda bouwt voort op wat we al doen. Want gedrag en gezondheid veranderen we niet van vandaag op morgen. Dat vraagt om een lange adem. Vier jaar geleden richtten we ons in de gezondheidsagenda op meer samenhang en verbinding. Met ‘Wij zijn groen, gezond en in beweging Nijmegen’ zetten we de goede stappen en daar ben ik trots op. Inmiddels hebben we

een stevig netwerk van organisaties in de stad en een preventiestructuur waar wij verder op bouwen. We kiezen voor meer samenhang in de aanpak met andere beleidsprogramma's omdat we weten dat daar winst te behalen is. Denk daarbij aan welzijn, zorg, sport, wonen, onderwijs, armoede en werk. Zodat uiteindelijk iedereen gezond kan leven in onze prachtige stad.

Deze gezondheidsagenda geeft de speerpunten voor de komende jaren aan. We bundelen de krachten met onze partners in de stad en ondersteunen Nijmegenaren bij hun keuzes voor een gezond en veerkrachtig leven. Zo maken we onze samenleving sterker. Ik nodig u uit om hier samen de schouders onder te zetten.

*Grete Visser,
Wethouder Onderwijs, Zorg en Welzijn*

*We kiezen voor meer
samenhang in de
aanpak met andere
beleidsprogramma's
omdat we weten
dat daar winst te
behalen is.*

Inleiding

Gezond zijn, je gezond voelen én gezond blijven is belangrijk. Door de coronacrisis realiseren we ons nog meer dat een gezonde leefstijl belangrijk is. Iedereen heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid.

De omgeving waarin iemand woont, werkt, leert of speelt, heeft hierin ook een rol. Net als onderliggende omstandigheden zoals schulden, werkloosheid of stress. Om gezondheidswinst te bereiken is aandacht voor al deze onderwerpen belangrijk. Net als samenwerking. Het vraagt om een aanpak waarin mensen, organisaties en bedrijven samenwerken aan gezondheid. Waarbij zij het goede voorbeeld geven en gezond gedrag stimuleren en mogelijk maken. Gezondheid zien we breed zoals bij positieve gezondheid. Het gaat daarbij om meer dan de lichamelijke gezondheid, namelijk ook over meedoen, zingeving en het vermogen om je aan te passen en eigen regie te voeren. Gezondheid, bestaanszekerheid en sociale kwaliteit zijn de drie pijlers van de sociale stad die Nijmegen wil zijn.

De publieke gezondheidszorg is vastgelegd in de Wet publieke gezondheid. Een groot deel van de taken uit deze wet voert de GGD Gelderland-Zuid uit. Daarnaast vraagt de wet om eenmaal in de vier jaar gezondheidsbeleid vast te stellen. We doen dat met de gezondheidsagenda die voor u ligt: Samen werken aan gezondheid 2021–2024. De ambitie van de gezondheidsagenda is breed: gezondheidswinst voor alle Nijmegenaren. We bouwen met deze ambitie voort op de gezondheidsagenda van 2017–2020 en op wat we samen met partners hebben bereikt. We actualiseren en verstevigen dus onze aanpak. Veranderen van ge-

drag en werken aan gezondheid vraagt namelijk om een aanpak voor langere tijd.

We maken onze ambitie en de gezondheidsagenda concreet in uitgangspunten en speerpunten. De keuze voor de zeven speerpunten is gemaakt op basis van de terugblik, het Nationaal Preventieakkoord, de landelijke gezondheidsnota en op de overweging dat partners voldoende waarde aan het speerpunt hechten om krachten te bundelen. We hebben input gekregen van de gemeenteraad, adviescommissies en betrokken beleidsprogramma's,

het stadspanel, organisaties en professionals. Daarnaast organiseerden we een webinar over positieve gezondheid. Er is een nauwe verbinding met andere programma's en ontwikkelingen zoals de Armoedeagenda, Sportbeleid en het visietraject Sterke sociale basis. Met het speerpunt Gezonde leefomgeving sluiten we aan bij de [Nijmeegse Omgevingsvisie Stad in beweging](#) waarin de ruimtelijke keuzes staan over de kwaliteit en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving tot 2040. Eén van de keuzes daarin is het ontwikkelen van een groene en gezonde stad. Verder draagt de gezondheidsagenda bij aan de opgaven in het coalitieakkoord [Nijmegen: Samen vooruit 2018–2022](#).

We maken onze ambitie en de gezondheidsagenda concreet in uitgangspunten en speerpunten.

Leeswijzer

We starten met het belang van samenwerken om gezondheids-winst [\(pag. 6\)](#) te bereiken. We gaan in op uitdagingen en we lichten onze ambitie en vier belangrijke uitgangspunten toe [\(pag. 8\)](#). We maken de gezondheidsagenda concreet in zeven speerpunten [\(vanaf pag. 13\)](#). In de bijlagen staat informatie over: Wet publieke gezondheid: taken GGD Gelderland-Zuid, Gezondheid in coronatijd, Terugblik 2017–2020 en Overzicht cijfers die we volgen.

Samenwerken voor gezondheidswinst

Om gezondheidswinst te bereiken, is samenwerking tussen beleidsprogramma's en met partners in de stad van groot belang.

Met deze gezondheidsagenda geven we aan hoe we dat vanuit de gemeente op een integrale manier doen. We werken vanuit verschillende programma's¹ in samenhang en afstemming met elkaar. De uitvoering van de speerpunten uit de gezondheidsagenda pakken we samen met deze programma's op. Bijvoorbeeld bij de gezonde leefomgeving, waarbij we samen met stedelijke ontwikkeling, stadsbeheer, vastgoed, sport en accommodaties werken aan een omgeving die uitnodigt tot bewegen. We blijven ons ook samen met inwoners, professionals en vrijwilligers van maatschappelijke partners, ondernemers en kennisinstellingen in Nijmegen inzetten en we verbeteren onze aanpak in stadsdelen en wijken. Met onze brede en integrale aanpak van gezondheid werken we samen met partners in verschillende netwerken bijvoorbeeld rondom armoedebestrijding, klimaatadaptatie of

woningbouwontwikkelingen. Naast deze netwerken zijn de volgende netwerken van groot belang voor de uitvoering van de gezondheidsagenda.

Groen, gezond en in beweging

De aanpak [Wij zijn groen, gezond en in beweging Nijmegen](#) (vanaf nu: Groen, gezond en in beweging) draagt actief bij aan gezondere inwoners in een gezondere stad. Het Radboudumc, de Radboud Universiteit, de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en de GGD Gelderland-Zuid geven samen met de gemeente sturing aan deze aanpak. Groen, gezond en in beweging is een dynamische en groeiende beweging van organisaties, bedrijven en kennisinstellingen die op de één of andere manier bijdragen aan het bevorderen van gezondheid in Nijmegen. We zien Groen, gezond en in beweging als kapstok voor samenwerkingen, akkoorden en netwerken.

Lokaal Preventieakkoord en Nijmeegs Sportakkoord

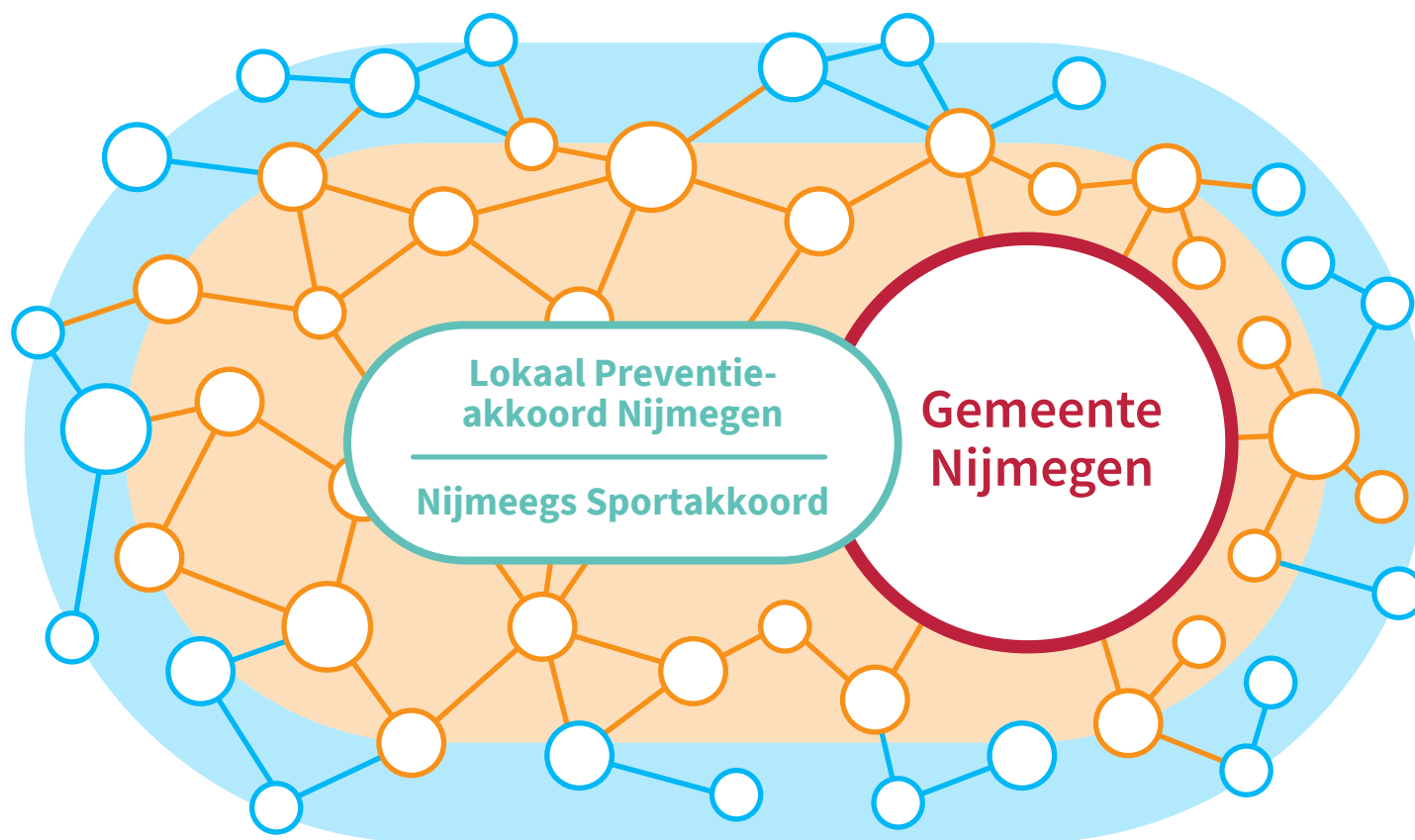
Sinds 2019 heeft deze beweging een [Lokaal Preventieakkoord Nijmegen](#) (LPA). Hiermee werken al meer dan 51 partijen samen aan het gezonder maken van Nijmegen. Het LPA bestaat uit afspraken over het terugdringen van roken, overgewicht, problematisch alcoholgebruik, mentale gezondheid, vitale medewerkers, gezonde leefomgeving en het werken aan de preventieinfrastructuur. De partijen geven ook zelf het goede voorbeeld.

Ook met het [Nijmeegs Sportakkoord](#) (NSA) hebben partijen in Nijmegen afspraken gemaakt. De ambitie van dit akkoord is gericht op een leven lang met plezier sporten en bewegen voor Nijmegenaren. Dit draagt ook bij aan gezondheid. Er zijn al mooie stappen gezet en er zijn nog stevige ambities die we met dit akkoord willen bereiken.

Als mede-initiatiefnemer van deze samenwerkingsverbanden roepen we iedereen op om mee te doen, zodat we meer collectieve impact bereiken. Samen zorgen we voor meer gezondheidswinst en bereiken we op verschillende manieren steeds meer mensen; medewerkers, klanten, cliënten, patiënten, sporters, leerlingen, leerkrachten, cursisten, leden, vrijwilligers in Nijmegen.

¹ De programma's zijn: Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg, Sport, Onderwijs, Veiligheid, Werk en Inkomen, Cultuur, Openbare ruimte, Wonen en Stedelijke Ontwikkeling.

Samenwerkingsnetwerk gezondheid

De figuur laat zien hoe organisaties en bedrijven in de stad samen een netwerk vormen. Zoals het netwerk Groen, gezond en in beweging waar de gemeente Nijmegen onderdeel van is en waar we afspraken hebben gemaakt via het LPA en NSA. Dit netwerk is via organisaties en bedrijven verbonden met andere netwerken in de stad en regio, zoals het Groene Manifest en Uniek Sporten.

- **Groen, gezond en in beweging**
Netwerk met diverse partners in de stad
- Verbinding met netwerken, organisaties en partners

Uitdagingen, ambitie en uitgangspunten

Uitdagingen

Samenwerking is ook van belang gezien de uitdagingen waar we voor staan. We noemen er een aantal. Zo hebben het [coronavirus en de maatregelen](#) veel impact op onze gezondheid en op ons dagelijks leven. We volgen deze ontwikkelingen nadrukkelijk. Zo zijn de eerste tekenen van een toename van gezondheidsachterstanden door de crisis zichtbaar. Er wordt bijvoorbeeld gesproken over ‘coronakilo’s’ en toenemende mentale problematiek. We realiseren ons hierdoor extra dat een gezonde leefstijl belangrijk is. We zien uitdagingen in de groei van het aantal inwoners en de toenemende druk op de openbare ruimte en leefbaarheid in de stad. En in het groeiende aantal ouderen en de digitalisering van de samenleving.

Een belangrijke uitdaging is dat gezondheid niet voor iedereen vanzelfsprekend is en dat kansen soms ongelijk verdeeld zijn. Als we kijken naar de resultaten en cijfers van de afgelopen periode hebben we al

We hebben met onze gezondheidsagenda een brede ambitie: gezondheidswinst voor alle Nijmegenaren.

stappen gezet en zien we kansen en uitdagingen. De gezondheidsmonitor van de afgelopen jaren laat zien dat het over het algemeen goed gaat met de gezondheid van onze inwoners. Naarmate inwoners ouder worden, geven zij wel een lager cijfer aan hun eigen gezondheid. Het aantal rokers neemt af en de daling van alcoholgebruik onder jongeren zet door. Overgewicht blijft een aandachtspunt. We zien een uitdaging in de gezondheidsverschillen tussen inwoners met verschillende achtergronden en tussen wijken

en in de toename in de stapeling van (gezondheids) problematiek, de ervaren mentale druk bij jongeren en eenzaamheid bij volwassenen. Er is meer aandacht voor gezondheid in de leefomgeving en een verbeterde samenwerking in wijken op het gebied van preventie. We zien kansen in de afstemming in wijken tussen partners, plannen en werkwijzen, samen met onder andere zorg, onderwijs, jeugd, welzijn en sport. In de [terugblik](#) gaan we dieper in op deze resultaten en cijfers.

Het is ook een uitdaging om blijvende aandacht voor gezondheid te behouden. Met name omdat de resultaten en effecten van de inzet op gezondheid vaak pas op de langere termijn zichtbaar worden. We vergroten en versterken daarom Groen, gezond en in beweging. We bouwen voort op wat we tot nu toe samen met partners hebben bereikt. We doen dit in nauwe samenhang met het sociale en het fysieke domein, het gebiedsgericht werken, de sterke sociale basis, de preventieplatforms 0–12 jaar en 12–23 jaar en de stadsdeelagenda's. We gaan hier bij de uitgangspunten verder op in.

Ambitie gezondheidsagenda 2021–2024

De ambitie 'gezondheidswinst voor alle Nijmegenaren' is stevig. We bouwen met deze ambitie voort op wat we tot nu toe samen met partners hebben bereikt en we verstevigen dit. We lichten de ambitie verder toe.

Het bereiken van gezondheidswinst gaat ook over de kansen van mensen op een goede gezondheid. We willen deze kansen voor mensen vergroten daar waar dat het hardst nodig is. Hiermee dragen we ook bij aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. We hebben in de gezondheidsagenda extra aandacht voor inwoners met ongelijke kansen op gezondheid. Met onze ambitie sluiten we aan bij het essay

Gezondheidsverschillen voorbij. Hierin stelt de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) dat we in de afgelopen periode als overheid teveel alleen de focus hebben gelegd op gedragsverandering bij individuele mensen. Achter de verschillen in gezondheid schuilt een complexere ongelijkheid waarin bijvoorbeeld welzijn, wonen, leefomgeving en onderwijs meespelen. Om gezondheidsverschillen succesvol aan te pakken, is volgens de RVS breed beleid nodig dat verder gaat dan het gezondheidsdomein. Met aandacht voor investeringen in de leefomgeving, bestaanszekerheid, toegankelijk onderwijs en mentale veerkracht van de samenleving. Met de gezondheidsagenda maken we een stevige verbinding met andere (beleids) programma's en werken we in gezamenlijkheid aan de ambitie van gezondheidswinst voor iedereen.

We noemen hierna vier belangrijke uitgangspunten. De vier uitgangspunten staan centraal bij het werken aan onze ambitie en bij de uitvoering van de zeven speerpunten: Gezond en veilig opgroeien, Gezond gedrag, Mentale gezondheid, Gezond ouder worden, Gezond met een beperkt budget, Gezond werkgeverschap en Gezonde leefomgeving. Deze speerpunten

De resultaten en effecten van de inzet op gezondheid zullen vaak pas op de langere termijn zichtbaar worden.

hebben op onderdelen ook samenhang met elkaar. Zo gaat bijvoorbeeld het speerpunt Gezonde leefomgeving over wat er in de fysieke omgeving nodig is om een bijdrage te leveren aan de andere speerpunten, bijvoorbeeld Gezond en veilig opgroeien en Gezond ouder worden.

Uitgangspunten

Vier uitgangspunten staan centraal bij het bereiken van de ambitie en bij de uitvoering van de speerpunten:

- Brede benadering vanuit positieve gezondheid
- Iedereen doet mee
- Het goede voorbeeld geven
- Preventiestructuren verder versterken en verbinden

1. Brede benadering vanuit positieve gezondheid

We passen de brede benadering van positieve gezondheid toe. Hierbij wordt gezondheid gezien als een geheel van lichamelijke gezondheid, mentale gezondheid, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Je gezondheid hangt dus af van veel verschillende dingen, onder andere van het vermogen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te kunnen gaan. Met een minder goede gezondheid is het meedoen en dagelijks functioneren in de samenleving soms moeilijker. Daarom werken we integraal aan vraagstukken en kijken we met een brede en positieve blik naar de mogelijkheden die er zijn. Integraal werken aan gezondheid betekent ook dat we soms eerst onderliggende problemen aanpakken voordat we aan gezondheidsbevordering werken.

2. Iedereen doet mee

Helaas heeft niet iedereen vanaf de geboorte en later in het leven gelijke kansen op gezondheid. Om de kansen op gezondheid voor inwoners te vergroten, zoeken we aansluiting bij hun behoeften en mogelijkheden. We betrekken hen daarom bij het opzetten, uitvoeren en toetsen van oplossingen om gezondheidsverschillen aan te pakken. We streven naar inwonersparticipatie waarbij iedereen naar eigen vermogen meedoet als zij dat willen, ongeacht leeftijd, opleiding, gaardheid, beperking, afkomst, cultuur of achtergrond. We blijven daarbij oog hebben voor specifieke ondersteuning en/of voorzieningen daar waar dat nodig is. Want meedoen in de maatschappij en regie voelen over jouw eigen gezondheid is belangrijk om je goed te voelen.

3. Het goede voorbeeld geven

Een goede gezondheid is voor iedereen van belang, zowel voor inwoners als medewerkers. Daarom willen we als gemeente het goede voorbeeld geven als het gaat om de gezondheid en vitaliteit van mensen. Dit doen we als werkgever en in de uitvoering van sociale en ruimtelijke programma's. Als wij het goede voorbeeld geven, kunnen we dat ook van anderen vragen. Zo dragen we zelf actief bij aan gezondheidswinst voor iedereen en stimuleren we anderen om hierin mee te doen.

4. Preventiestructuren verder versterken en verbinden

We gaan door met het versterken van preventiestructuren in en rondom de wijken, met Groen, gezond en in beweging en het LPA en NSA. Gebieds- en wijkgericht werken maakt de aanpak van gezondheidsvraagstukken en het bewuster inzetten van gezondheidsondersteuning effectiever. We doen dit in aansluiting bij de ontwikkelingen en mogelijkheden van het rijk zoals het Nationaal Preventieakkoord, de Juiste zorg op de juiste plek en de Nationale Omgevingsvisie. We geven ruimte voor eigen kracht en initiatief, bijvoorbeeld met subsidies aan collectieve gezondheids- en welzijnsactiviteiten en initiatieven van organisaties en inwoners. We sluiten met de wijkgerichte aanpak aan bij behoeften van inwoners en signalen vanuit onder andere de (toekomstige) buurtteams Jeugd & Gezin en Volwassenen. We versterken het integraal werken aan gezondheid. We verbinden gezondheidsambities met de stadsdeelagenda's en het wijkgerichte werken in de sterke sociale basis. In 2021 start het traject voor een duidelijke, breed gedragen visie op de sociale basis. Samen werken we toe naar een overzichtelijke en toegankelijke basis voor iedereen en een efficiënte, effectieve afweging van middelen.

Een goede gezondheid is voor iedereen belangrijk, zowel voor inwoners als medewerkers.

Doel: Behalen gezondheidswinst voor iedereen

UITGANGSPUNTEN

BREDE BENADERING VANUIT
POSITIEVE GEZONDHEID

IEDEREEN DOET MEE

HET GOEDE VOORBEELD GEVEN

PREVENTIESTRUCTUREN VERDER
VERSTERKEN EN VERBINDEN

SPEERPUNTEN

GEZOND EN VEILIG OPGROEIEN

GEZOND GEDRAG

MENTALE GEZONDHEID

GEZOND OUDER WORDEN

GEZOND MET EEN BEPERKT BUDGET

GEZOND WERKGEVERSCHAP

GEZONDE LEEFOMGEVING

MANIEREN

OM DIT TE BEREIKEN

BESCHERMING

BEWUSTWORDING

STIMULEREN

ONDERSTEUNING

COLLECTIEF
AANBOD

SOCIALE EN FYSIEKE
OMGEVING

Gezond en veilig
opgroeien

Gezond en veilig opgroeien

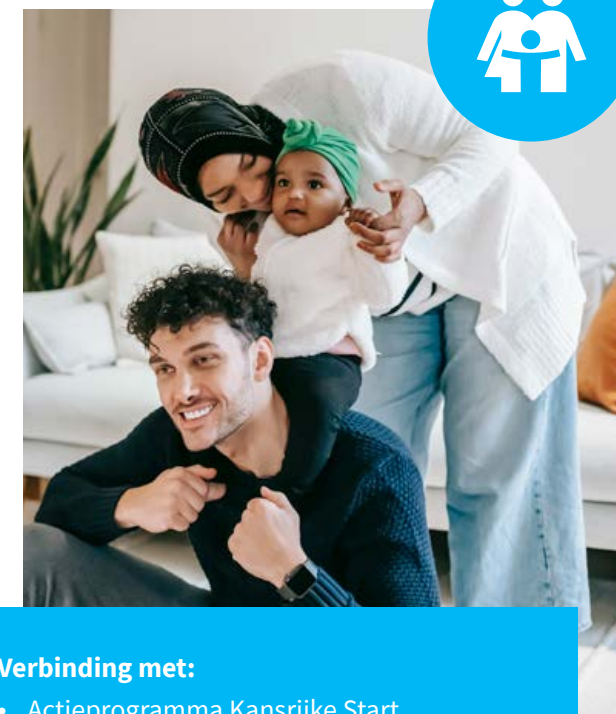
Waarom dit speerpunt?

- Ieder kind heeft recht op gezond en veilig opgroeien.
- Gezondheidsverschillen ontstaan al op jonge leeftijd, soms al tijdens de zwangerschap. Een gezonde leefstijl en mentale weerbaarheid kunnen problemen in de toekomst voorkomen of beperken.
- Aandacht voor preventie, vroegsignalering en lichte ondersteuning kan het beroep op jeugdzorg verminderen en het ondersteunt bij de omgang met problemen.
- 15% van de Nijmeegse kinderen tussen de 5 en 11 jaar heeft overgewicht (bron: JGZ GGD). Ongeveer de helft van de kinderen voldoet niet aan de norm gezond bewegen (minstens vijf dagen per week één uur).
- Ruim 4.400 kinderen in Nijmegen groeien op in armoede. Kinderen en jongeren van éénoudergezinnen, kinderen van ouders met een lage sociaal economische status (SES) of gezinnen die moeite hebben met rondkomen hebben extra ondersteuning nodig. Landelijke onderzoeken geven aan dat juist de kwetsbaarste gezinnen nog te weinig effectief ondersteund en geholpen worden.
- Kinderen en jongeren groeien op in een digitaal tijdperk. Langdurig beeldschermgebruik is niet goed voor de houding, de ogen en de algemene ontwikkeling van kinderen.

- We zien op alle middelen een flinke daling in het gebruik tussen 2003 en 2019 bij de jeugd in Nijmegen. Het gebruik van cannabis is afgenomen van 25% in 2003 naar 11% in 2019. Het enige wat licht gestegen is in Nijmegen is het gebruik van lachgas. In 2019 geeft 1% aan dat in de afgelopen 4 weken te hebben gebruikt, dat was in 2015 0%.
- We zien een flinke daling in alcoholgebruik bij de jeugd. In 2003 had 57% van de jongeren in de afgelopen vier weken alcohol gedronken. In 2019 is dit gedaald naar 20%. Bingedrinken (vijf of meer glazen alcohol per keer drinken) is gehalveerd: van 35% in 2003 naar 14% in 2019.

Wat willen we bereiken?

- Kinderen en jongeren hebben gelijke kansen om gezond, veilig en kansrijk op te groeien en naar vermogen mee te doen in de samenleving.
- Een veelzijdig en effectief opvoed en opgroeiomgeving dat minder verkokerd en versnipperd is met een goede mix van collectief/groepsgericht en individueel/gezinsgericht aanbod.
- Een stadsbrede en integrale aanpak om het overgewicht bij kinderen en jongeren verder te verlagen.
- Een rookvrije omgeving realiseren op plekken waar kinderen en jongeren komen.

Verbinding met:

- Actieprogramma Kansrijke Start
- Armoede Agenda Nijmegen 2020–2024
- Beleidskader Opvang & Onderwijs 0–12 jaar
- Beleidsnotitie VVE Nijmegen 2020–2022
- Beleidsplan Sport en bewegen 2021–2024
- Interventieplan Sociale stad blijven
- Omgevingsvisie Nijmegen Stad in beweging 2020–2040
- Regenboogagenda

Hoe doen we dit?

- Via de preventieplatforms 0–12 jaar en 12–23 jaar werken we samen met onderwijs, kinderopvang, welzijn, jeugd, sport en gezondheid. En eventueel met leerplicht en het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen. Deze platforms stellen prioriteiten en sluiten aan bij de behoeften van het kind, ouders en opvoeders.
- Met het project [Kansrijke Start](#) voor jongere kinderen van -9 maanden tot 4 jaar hebben we speciale aandacht voor kwetsbare groepen, zoals mensen met een praktisch opleidingsniveau, ouders met mentale problematiek, tienermoeders, vluchtelingen, gezinnen die moeite hebben met rondkomen of gezinnen met huiselijk geweld. We organiseren activiteiten en interventies, zoals Voorzorg, Nu niet Zwanger, Rookvrij opgroeien en verbetering van voorlichting van (kwetsbare) zwangeren en ouders.
- We gaan door met de gezondheidsaanpak voor de jeugd met de inzet van gezondheidsmakelaars. Zij ondersteunen het primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO), speciaal onderwijs (SO) en het ROC met de [Gezonde School](#) aanpak. Scholen kunnen zo gebruik blijven maken van ondersteuning en toolkits voor thema's als bewegen, voeding, roken alcohol en drugspreventie, gezond beeldschermgebruik en seksualiteit en relaties. Het behalen van een Gezonde school vignet is geen doel

op zich. Er worden verbindingen gelegd in de wijk, bijvoorbeeld met de preventieplatforms en het werken op basis van actuele cijfers uit de Jeugdmonitor. We ondersteunen de kinderopvang alleen daar waar vraag is naar ondersteuning bij een gezonde kinderopvang.

- We vragen het PO, VO en het ROC om meer aandacht te hebben voor seksuele en genderdiversiteit. Dit wordt onderdeel van het vak burgerschap op het ROC bij de sector Zorg & Welzijn en Economie & Techniek. Deze doelstelling geldt ook voor het Mbo van AOC Helicon.
- We willen dat 100% van de PO en VO scholen meedoet aan het project SchoolsOut op één of meer pijlers van Educatie, Beleid, Zichtbaarheid en Zorg. Om bijvoorbeeld de tolerantie van seksuele en genderdiversiteit te vergroten.
- We onderzoeken op welke manier scholen in Nijmegen aandacht geven aan [discriminatie en racisme](#) en of de werkwijze van SchoolsOut hier een bijdrage aan kan leveren.
- We stimuleren het aanbod Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE). Met het accent op het aanbod voor schoolse educatie voor peuters met een (risico op) taal en/of ontwikkelingsachterstand.

*Ieder kind heeft recht op
gezond en veilig opgroeien.*

We gaan door met de inzet van Beweeg je fit voor kinderen met overgewicht. We ontwikkelen deze aanpak samen met Jongeren Op Gezond Gewicht aansluitend op de preventieplatforms jeugd.

- De aanpak schoolverzuim in het VO wordt uitgebreid naar alle VO scholen.
- Van onderwijsachterstanden maken we een foto van 4–12 jarigen door data van de GGD, gemeente en het samenwerkingsverband te bundelen. Hiermee krijgen we meer zicht per school, over de wijk en hun leerlingen en op onderwerpen zoals overgewicht, schulden, gebruik van regelingen, sportdeelname en mogelijke onderwijsachterstand. Zo'n foto maken we ook voor 0–4 jarigen.
- Voor meer bekendheid over kinderregelingen zoals Stichting Leergeld, verspreiden we hierover informatie via kraamverzorgers, consultatiebureaus, jeugdartsen, kindertherapeuten, logopedisten en scholen.
- We gaan door met de inzet van Beweeg je fit voor kinderen met overgewicht. We ontwikkelen deze aanpak samen met [Jongeren Op Gezond Gewicht \(JOGG\)](#) aansluitend op de preventieplatforms jeugd. We willen eind 2024 een stevige ketenaanpak in Dukenburg, Lindenholt, West en Hatert/Zuid. Door integraal samen te werken hebben we meer aandacht voor onderliggende oorzaken binnen gezinnen zoals taalachterstand, verslaving, armoede en werkloosheid. Dat betekent dat deze oorzaken soms eerst aangepakt worden, voor of tijdens de deelname van gezinnen aan Beweeg je fit.

- We beschermen opgroeiende kinderen tegen tabaksrook en de verleiding om te gaan roken. We maken zoveel mogelijk plekken waar veel kinderen komen, rookvrij.
- Naast het onderwijs richten we ons met verslavingspreventie op onder andere de wijken en de jeugdzorg. Samen met jongerenwerk en jeugdzorgwerk zetten we in op vroegsignalering bij risicogroepen om middelengebruik snel te ontdekken. We zetten in op: educatie, beleid, signaleren en omgeving.
- We kijken of en hoe we het preventieaanbod drugsgebruik van jongeren, vooral met betrekking tot lachgas, vindplaats gericht uit kunnen breiden samen met veiligheid, wijken en verslavingspreventie.
- We nemen diverse maatregelen om alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen. Hierbij wordt ingezet op een mix van maatregelen die zich zowel richten op voorlichting als op handhaving. We hebben hierbij onder andere aandacht voor de leeftijdsgrens van alcoholgebruik, voorlichting op scholen en aan ouders, en handhaving van de drankverkoop aan jongeren onder de 18 jaar. In het Preventie en handavingsplan Alcohol 2021–2024 staan de belangrijkste doelstellingen en maatregelen. Dit plan wordt naar verwachting in het najaar 2021 vastgesteld.

*Een gezonde leefstijl en mentale
weerbaarheid kunnen problemen
in de toekomst voorkomen of
beperken.*

Focus

< 9 maanden tot en met ongeveer
19 jaar, ouders.

Collectieve aanpak

Zowel wel stadsbreed als gebieds-
gericht, als schoolgericht

Cijfers die we volgen

- % kinderen en jongeren met
overgewicht
- % jongeren dat rookt
- % zwangere dat rookt
- % jongeren dat alcohol drinkt
- % jongeren en gebruik drugs
- % jongeren en gebruik lachgas
- % scholen (PO/VO/SO/MBO) dat
meedoet aan Schoolsout
- Aantal rookvrije speelplekken en
sportverenigingen in Nijmegen
- Aantal gezonde school kantines
- Aantal scholen dat werkt met
gezonde school

Gezond gedrag

Gezond gedrag

Waarom dit speerpunt?

- Gezond gedrag hangt samen met veel aspecten. De aanpak van gezondheidsproblemen werkt als dit vanuit verschillende invalshoeken gedaan wordt en in samenwerking met partners.
- De levensverwachting tussen mensen is verschillend, net als het aantal jaren dat mensen in goede gezondheid leven (Pharos, 2019). De cijfers van roken, ongezonde voeding en overgewicht zijn minder goed bij mensen met een lage sociaaleconomische status (SES) dan bij mensen met een hoge SES (RIVM, 2018).
- Bijna 20% van de ziektelast² in Nederland wordt veroorzaakt door ongezond gedrag. Roken veroorzaakt de meeste ziekten, gevolgd door ongezonde voeding en te weinig bewegen en alcoholgebruik (RIVM, 2018).
- Het aandeel Nijmegenaren dat overmatig alcohol drinkt is de afgelopen jaren ongeveer gelijk gebleven, net als het aantal Nijmegenaren met overgewicht 40% (Stads en wijkmonitor, 2020).

² Ziektelast: de hoeveelheid schade of gezondheidsverlies in een populatie die veroorzaakt wordt door ziekten.

- Overgewicht en obesitas leiden tot ruim 10% van het ontstaan van chronisch hartfalen, 15% van hart en vaatziekten en 40% van diabetes mellitus type II (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2020).
- Er zijn verschillende ontwikkelingen te zien tussen bevolkingsgroepen. Roken daalt harder bij mensen met een hoge SES. Ernstig overgewicht stijgt harder bij mensen met een lage SES (RIVM, 2018). Door landelijke ontwikkelingen zoals het Nationaal Preventieakkoord neemt de aandacht voor gezond gedrag toe. Dit biedt kansen voor het vergroten van de aanpak via Groen, gezond en in beweging.
- Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden kunnen meer moeite hebben om informatie over gezondheid te begrijpen en toe te passen. Dit kan ten koste gaan van een goede gezondheid en leefstijl.

Verbinding met:

- Beleidsplan Sport en Bewegen 2021–2024
- Groen, gezond en in beweging Nijmegen
- Lokaal Actieprogramma Inclusie
- Lokaal Preventieakkoord Nijmegen
- Nijmeegs Sportakkoord
- Omgevingsvisie Nijmegen Stad in beweging 2020–2040
- Regenboogagenda
- Regionaal Uitvoeringsplan Laaggeletterdheid

Wat willen we bereiken?

- We verstevigen de preventiestructuren in alle wijken waarin integraal wordt samengewerkt, zodat alle Nijmegenaren gemakkelijker gezonde keuzes kunnen maken.
- In alle wijken zijn laagdrempelige en toegankelijke initiatieven die een gezonde leefstijl stimuleren.
- We vergroten de gezondheidsvaardigheden van inwoners in aansluiting op hun behoeften en mogelijkheden.
- We gaan voor een inclusieve stad waarin sporten en bewegen voor iedereen toegankelijk is. Met behoud of verbetering van de beweeg en sportdeelname tijdens een actief leven, zowel bij jeugd, jongeren, studenten, volwassenen als bij ouderen.

Wat gaan we doen?

Algemeen

- We gaan door met de wijkgerichte gezondheidsaanpak via gezondheidsmakelaars en we verbinden gezondheidsambities met de sociale basis, de stadsdeelagenda's, de preventieplatforms en de buurtteams Jeugd & Gezin en Volwassenen. We gaan toe naar een meer integrale opdrachtverdeling die wordt uitgewerkt in de visie en kadernota over de sterke sociale basis.

*We gaan door met de wijk-
gerichte gezondheidsaanpak
via gezondheidsmakelaars.*

- We vergroten samen met welzijn en zorgpartijen, een passend aanbod voor mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden. Bijvoorbeeld voor inwoners met een beperking, laaggeletterden en nieuwkomers. We blijven ervaringsdeskundigen inzetten zoals taalambassadeurs.
- Als gemeente geven we zoveel mogelijk het goede voorbeeld met een gezond voedselaanbod in de gemeentelijke gebouwen, zoals wijkcentra en speeltuinen.
- We benutten de regierol van de gemeente in de nieuwe Wet inburgering, bijvoorbeeld door gezondheid(svoorlichting) en bewegen een plek te geven in de inburgering.
- We blijven Groen, gezond en in beweging en andere netwerken inzetten om stadsbreed te werken aan een gezond gewicht, aan het terugdringen van alcoholgebruik en roken, een gezonde leefomgeving, vitaliteit en aan de preventieinfrastructuur. We geven het goede voorbeeld en dagen partners uit om mee te doen.
- Samen met LPA-partners stimuleren we initiatieven die de tweede en de eerste lijn (denk aan ziekenhuizen, huisartsen, praktijkondersteuners) verbinden aan de sociale basis.

Gezond Gewicht

- Samen met zorgverzekeraar VGZ en regio-gemeenten zetten we pilots in de regio op om de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) verder te brengen. De GLI wordt sinds 2019 vergoed en huisartsen kunnen patiënten hiernaar doorverwijzen. Naast de ketenaanpak voor jeugd is eind 2024 ook de integrale aanpak overgewicht voor volwassen doorontwikkeld.
- Via de inzet van buurtsportcoaches stimuleren we sport en bewegen in de wijk. De focus ligt op ondersteuning van verenigingen en laagdrempelige beweegmogelijkheden in de wijken. Zodat mensen blijven meedoen aan sport en beweegactiviteiten. Hierbij hebben we specifieke aandacht voor groepen die extra aandacht nodig hebben.
- We stimuleren sportverenigingen en –organisaties met een mogelijkheid tot subsidie voor trainingsuren gericht op sporters met een beperking, kwetsbare ouderen en (jonge) allochtone vrouwen.
- Samen met de teamfitcoach van JOGG en buurtsportcoaches blijven we sportverenigingen en zwembaden ondersteunen op het gezonder maken van de sportomgeving.
- We vergroten de aandacht voor gezonde voeding via Groen, gezond en in beweging en bij de speerpunten Gezond met een beperkt budget en Gezonde leefomgeving.

*Via de inzet van
buurtsportcoaches
stimuleren we
sport en bewegen
in de wijk.*

Roken / alcohol / drugs

- Naast de acties op roken, alcohol en drugs bij speerpunt Gezond en veilig opgroeien, zetten we wijkgericht in op deze thema's. Deze preventieve inzet doen we collectief en selectief en daar waar nodig aangevuld met geïnitieerde preventie. We sluiten hierbij aan op Groen, gezond en in beweging met de thema's van de Rookvrije generatie en Alcohol.
- We stimuleren IkPas/Dry January voor bewustwording van alcoholgebruik bij inwoners, werknemers en studenten in Nijmegen. We volgen trends over middelengebruik in het uitgaansleven. Deze kennis gebruiken we om de huidige preventieve inzet aan te passen waar nodig.
- We stimuleren stoppenmetroken bij huidige rokers met effectieve hulp bij het stoppen.
- We maken plekken waar veel kinderen komen rookvrij.
- We nemen deel aan het landelijke experiment van de gesloten coffeeshopketen. We volgen de effecten van dit experiment op onder andere de gezondheid van onze inwoners.

*We maken plekken waar veel
kinderen komen rookvrij.*

Focus

Iedereen met een focus op wijken waar meer gezondheidsachterstanden zijn.

Collectieve aanpak

Stadsbreed en gebiedsgericht

Cijfers die we volgen

- % rokers lage SES
- % volwassenen met overgewicht
- % volwassenen dat overmatig alcohol gebruikt
- % volwassenen dat groente en fruit eet
- % volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm
- Aantal partners die aangesloten zijn bij het LPA

Mentale gezondheid

Mentale gezondheid

Waarom dit speerpunt?

- Mentale gezondheid is, naast lichamelijk en sociaal welzijn, onmisbaar om gezond te zijn en blijven (WHO, 2018). Dit gaat over onze eigenwaarde, mentale veerkracht, onze emotionele situatie en hoe goed we kennis tot ons nemen.
- Mentale gezondheid heeft een relatie met zingeving, sociale inclusie, omgaan met levensfasen en met moeilijke gebeurtenissen in het leven. Dit speelt onder andere bij mensen met GGZ problematiek en dak en thuislozen, maar ook breder. We zien door het toenemende gebruik van sociale media en uit maatschappelijke trends dat veel mensen moeite lijken te hebben met 'normale' uitdagingen en gebeurtenissen in hun leven. Denk bijvoorbeeld aan eenzaamheid.
- Het Stadspanel van Nijmegen zet mentale gezondheid in de top drie thema's waar extra aandacht voor nodig is. 22% van het panel noemt 'inwoners verleiden om gezonder te leven met uitdagingen' als een manier om een gezonde leefstijl bij inwoners aan te moedigen (Stadspanel, 2020).
- Uit de Nijmeegse gezondheidsmonitor blijkt dat 44% van de jeugd in Nijmegen zich zeer vaak

gestresst voelt. Waarbij meisjes vaker stress ervaren dan jongens. De meest genoemde oorzaak is school en huiswerk, maar als er stress thuis is, is dit ernstiger (Jeugdmonitor 2019 – 2020).

- Sinds het begin van de coronapandemie (maart 2020) is ongeveer 15% van de Nijmeegse inwoners somberder, meer gestrest of eenzamer. Emotionele problemen leiden vaak tot ongezonde keuzes op het gebied van leefstijl, voeding of bewegen. En kunnen leiden tot gezondheidsrisico's zoals hart en vaatziekten.
- In 2018 had ongeveer 12% van de bevolking een laag mentaal welbevinden. Dit kwam relatief vaak voor bij praktisch opgeleide mensen (18%), mensen met een laag inkomen (23%) en nietwesterse migranten (19%). Vrouwen melden vaker een laag mentaal gevoel dan mannen.
- Het aantal gezinnen/kinderen/jongeren dat gebruik maakt van ambulante jeugdhulp in Nijmegen is toegenomen sinds 2015, en ook de gemiddelde duur van trajecten is gestegen. We zien deze groei ook bij de Jeugd GGZ. Dat betekent dat er meer kinderen en jongeren zijn met mentale problemen.

Verbinding met:

- Armoedeagenda Nijmegen 2020–2024
- Beleidsplan Sport en Bewegen 2021–2024
- Buurtteams Jeugd & Gezin en Volwassenen
- Groei. Cultuurvisie Nijmegen 2020
- Groen, gezond en in beweging
- Interventieplan Sociale stad blijven
- Lokaal Actieprogramma Inclusie
- Omgevingsvisie Nijmegen Stad in beweging 2020–2040
- Onderwijsbeleid
- Regenboogagenda
- Wmo Beleid

- Met name psychische en psychosociale klachten komen bij statushouders veel voor en zijn van invloed op het al dan niet slagen voor de verplichte inburgering (Kennisplatform Integratie & Samenleving, 2019). Op 1 januari 2022 gaat de nieuwe Wet inburgering in waarmee gemeenten de regie krijgen op inburgering en participatie van statushouders. Dit biedt kansen om vanuit een integrale aanpak bij de inburgering aandacht te hebben voor (mentale) gezondheid en belemmeringen van integratie en participatie.

Wat willen we bereiken?

- We willen zorgen dat er makkelijker wordt gepraat over mentale problematiek en (emotionele) kwetsbaarheid.
- We willen mensen met (beginnende) mentale problemen en hun naasten informatie en hulp bieden.
- We willen dat onze kinderen en jongeren met een goede balans tussen uitdaging en prestatiedruk kunnen opgroeien. We streven naar meer kennis over de mentale gezondheid van jongeren.
- In alle wijken is er een stevig netwerk waar op basis van signalen integraal gewerkt wordt aan (preventieve) oplossingen en het verstevigen van het (bestaande) aanbod rond mentale problematiek. Hierbij hebben we extra aandacht voor risicogroepen en mensen in kwetsbare situaties.

Hoe doen we dat?

- We gaan door met de inzet voor de (preventieve) aanpak van mentale problematiek. Samen met betrokken partners verkennen we hoe we inwoners beter kunnen bereiken met (bestaand) aanbod zoals het aanbod voor kinderen van ouders met psychische problematiek (KOPP). We blijven de ontwikkelingen rondom corona volgen en we spelen in op de huidige vraag.
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de verschuiving van zorg naar welzijn en van individuele ondersteuning naar groepsactiviteiten, zoals activiteiten van het Zelfregiecentrum, Herstelcirkel in de wijk – Psychische kracht Nijmegen Noord en Welzijn op Recept.
- We gaan door met Welzijn op recept voor volwassenen in zeven wijken, we ontwikkelen dit door en bekijken mogelijkheden van uitbreiding. We zijn gestart met een pilot Welzijn op recept voor jeugd.
- We gaan door met de methode Groepswerk voor goedlopende groepen en nieuwe groepen. Ervaringen van individuele groepsleden of van hun onderlinge relaties worden ingezet om vooraf gestelde doelen te bereiken.

We willen dat onze kinderen en jongeren met een goede balans tussen uitdaging en prestatiedruk kunnen opgroeien.

- We kijken hoe we positieve gezondheid in de praktijk kunnen inzetten, samen met onder andere partners van armoede, sport, cultuur, inburgering en religieuze organisaties. Hierbij richten we ons vooral op groepen die volgens gezondheidsmonitors extra aandacht nodig hebben. We zetten in op inclusie en herkenning en we hebben in de sociale basis aandacht voor zingeving en acceptatie van normale gebeurtenissen in levensfasen.
- We leggen een nauwe verbinding met de ontwikkelingen van de preventieplatforms 0–12 jaar en 12–23 jaar en de buurtteams om de mentale gezondheid in wijken verder te brengen.
- We zetten in op het versterken van mentale weerbaarheid van gezinnen en jongeren zodat zij normale opvoedingsuitdagingen en levensfasen zelf en met het eigen netwerk op kunnen vangen.
- We bevorderen het begrip en de kennis over mentale gezondheid door trainingen te blijven aanbieden aan inwoners, vrijwilligers en professionals, zoals Mental Health First Aid (MHFA), het project de Welcome wijk en de campagne #Oogvoorelkaar.
- We zetten in op tijdige herkenning en erkenning van transgenderissues bij kinderen en jongeren. Bijvoorbeeld door het onderwerp mee te nemen in de aanbesteding Jeugd GGZ. En door in gesprek te gaan met de Buurtteams Jeugd & Gezin en JGZ GGD.

*We zetten in op het
versterken van mentale
weerbaarheid van gezinnen
en jongeren zodat zij normale
opvoedingsuitdagingen en
levensfasen zelf en met het
eigen netwerk op kunnen
vangen.*

- We ondersteunen scholen met het thema Welbevinden op School als onderdeel van de Gezonde School aanpak. Via Groen, gezond en in beweging is er via onderwijsinstellingen ook aandacht voor de mentale gezondheid van studenten.
- We zorgen dat programma's gericht op mentale gezondheid (bijv. Fit in je hoofd) verbonden worden aan het inburgeringsprogramma van de nieuwe Wet inburgering.
- We kijken samen met onderzoeksinstituten welke effecten verschillende interventies vanuit de bijstand hebben op het welbevinden en de mentale gezondheid van inwoners. We zijn partner in het onderzoek van het consortium 'Minder stress en armoede, meer (ervaren) gezondheid en participatie'.

Focus

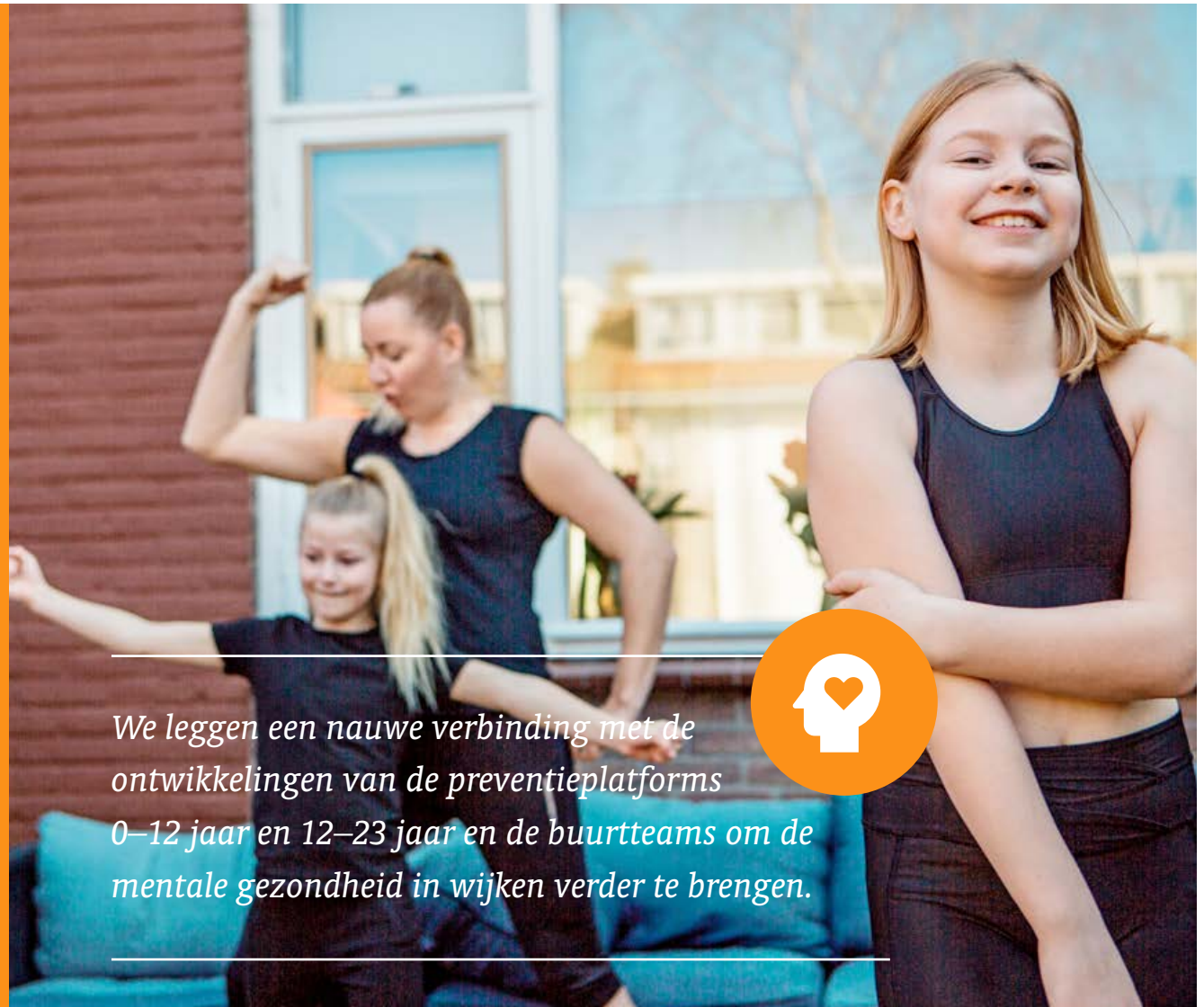
- Iedereen en specifiek op kinderen/ jongeren, ouderen, mensen die weinig te besteden hebben en wijken waar de meeste gezondheidsachterstanden zijn.
- We zetten in op tijdige herkenning en erkenning van transgenderissues bij kinderen en jongeren. Bijvoorbeeld door het onderwerp mee te nemen in de aanbesteding Jeugd GGZ. En door in gesprek te gaan met de Buurtteams Jeugd & Gezin en JGZ GGD.

Collectieve aanpak

Stadsbreed en wijkgericht

Cijfers die we volgen

- % psychosociale problemen bij jongeren.
- % jongeren dat zich gestrest voelt.
- % jongeren en volwassen (en ouders) dat LHBT'ers accepteert.
- % volwassen met matig tot hoog risico op angst en/of depressie
- % volwassen met onder gemiddelde veerkracht
- % volwassen dat geen regie op eigen leven heeft

We leggen een nauwe verbinding met de ontwikkelingen van de preventieplatforms 0–12 jaar en 12–23 jaar en de buurtteams om de mentale gezondheid in wijken verder te brengen.

Gezond ouder worden

Gezond ouder worden

Waarom dit speerpunt?

- Het is belangrijk dat ouderen langer gezond en zelfstandig zijn en kunnen blijven meedoen.
- Het aantal ouderen (65+) in de stad stijgt van 28.600 in 2020 naar 38.000 in 2035. Het percentage ouderen als totaal van de Nijmeegse bevolking stijgt van 16% naar 22%.
- Er komen steeds meer ouderen met chronische aandoeningen. En één op de drie mensen van 65 jaar en ouder valt minimaal een keer per jaar.
- Het ouder worden heeft vaak grote gevolgen voor de vitaliteit, kwaliteit van leven, mobiliteit, thuis wonen en eenzaamheid.
- Gemeentelijk onderzoek laat zien dat 14% van de volwassen Nijmegenaren (ruim 20.000 personen) wekelijks of dagelijks mantelzorg geeft. Uit onderzoek van de GGD in 2016 blijkt dat ongeveer een zesde van de mantelzorgers te maken heeft met enige of zware overbelasting.
- De kans op (matige en ernstige) eenzaamheid is groter als iemand alleen woont. Alleenwonenden zijn bijna drie keer zo vaak ernstig eenzaam dan mensen die niet alleen wonen.

Wat willen we bereiken?

- Ouderen voelen zich zo lang mogelijk vitaal en blijven meedoen in de samenleving.
- Volwassenen en ouderen realiseren zich wat ouder worden betekent.
- Het risico op kwetsbaarheid bij ouderen vermindert of wordt uitgesteld.
- We ondersteunen mantelzorgers die dit nodig hebben.

Verbinding met:

- Aanpak ouderenmishandeling
- Beleidsplan Sport en Bewegen 2021–2024
- Groei. Cultuurvisie Nijmegen 2020
- Coalitie een tegen eenzaamheid
- Langer thuis
- Mantelzorgondersteuning
- Mobiliteitsvisie
- Nijmeegs Sportakkoord
- Omgevingsvisie Nijmegen Stad in beweging 2020–2040
- Regenboogagenda
- Wmobeid

Wat gaan we doen?

- We werken het programma 'Gezond ouder worden Nijmegen' verder uit met focus op de samenwerking tussen zorg en welzijnsorganisaties om thema's integraal aan te pakken. We informeren ouderen o.a. over beweegactiviteiten, valpreventie, ontmoeten en mantelzorg, waarmee we inspelen op de actieve rol van ouderen. Bekendheid over het belang van gezond ouder worden delen we bijvoorbeeld via publiekscommunicatie in lokale media, zowel online en offline.
- We gaan door met de inzet op bewegen bij ouderen via de buurtsportcoach. Enerzijds door het bewegen bij ouderen te stimuleren. En door het onderzoeken van mogelijkheden voor meer activiteiten via onder andere het NSA.
- Via de inzet van het Sportbedrijf en sportdocenten gaan we door met de samenwerking met verenigingen om een structureel sport en beweegaanbod voor kwetsbare volwassenen en senioren te maken.
- We verminderen kwetsbaarheid onder ouderen door cursussen te geven over valpreventie, dagelijks bewegen en veiligheid, zoals veilig fietsen, veilig medicijngebruik en een goed voedingspatroon.

We gaan door met de inzet op bewegen bij ouderen via de buurtsportcoach.

- We willen meer bekendheid geven aan mantelzorgondersteuning en het Mantelzorgcafé.
- We ontwikkelen een methodiek om het wederzijds contact tussen ouderen of tussen jongere generaties en ouderen te stimuleren en te vergroten.
- We onderzoeken of ouderen ondersteuning nodig hebben bij hun digitale vaardigheden. Dit doen we vanuit het project 'Digitale vaardigheden onder ouderen'.
- Vanuit het 'Mentality project dementie vriendelijke gemeenschappen' werken we mee aan een pilot in Nijmegen. Na afronding van de pilot (Nijmegen Oost) bekijken we of we dit ook in andere wijken kunnen toepassen.
- We stellen met zorgverzekeraar VGZ een regionale samenwerkingsagenda ouderen op. Knelpunten in de keten van ouderenzorg en ondersteuning worden hierin opgenomen en samen opgepakt.
- We vragen aan zorgaanbieders om aandacht te hebben voor positieve gezondheid bij de inrichting van dagbesteding. Zoals gezonde voeding, beweging en omgang met gevoelens van eenzaamheid.
- De GGD voert activiteiten uit, uit het activiteitenplan 'Ouderenmishandeling'.

We ontwikkelen een methodiek om het wederzijds contact tussen ouderen of tussen jongere generaties en ouderen te stimuleren en te vergroten.

Focus

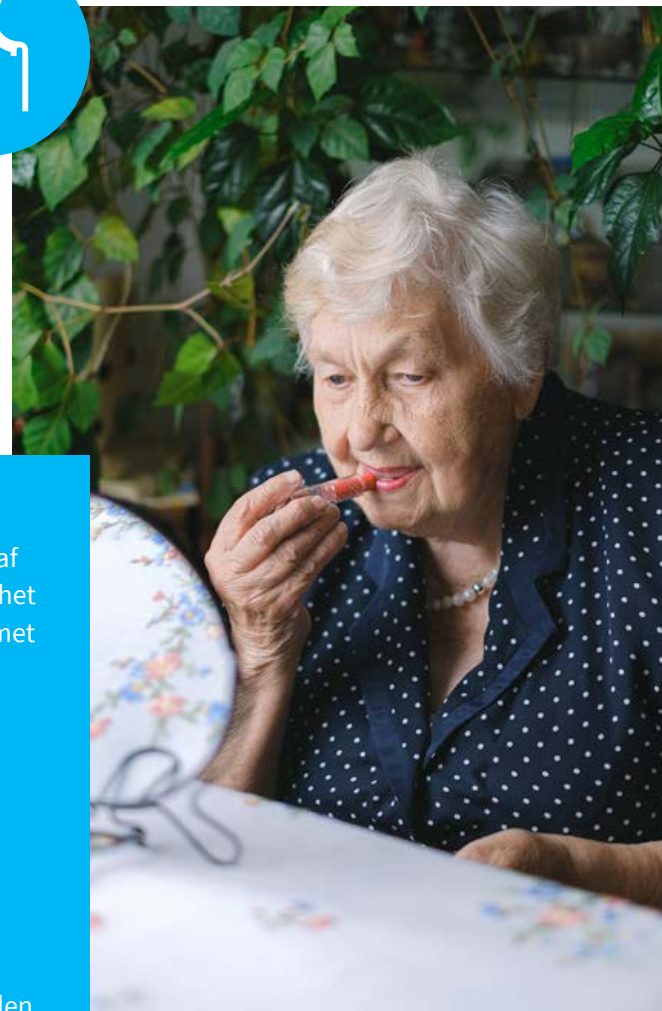
Afhankelijk van de achtergrond en thema vanaf 50+, 65+ of 75+ met specifieke aandacht voor het bereiken van migrantenouderen en ouderen met lage gezondheidsvaardigheden.

Collectieve aanpak

Stadsbreed en wijkgericht

Cijfers die we volgen

- % ervaren gezondheid ouderen
- % ouderen dat zich sociaal eenzaam voelt
- % 65+ dat voldoet aan de beweegnorm
- % 65+ dat is gevallen afgelopen drie maanden
- % overbelaste mantelzorgers

Gezond met een beperkt budget

Gezond met een beperkt budget

Waarom dit speerpunt?

- Geldzorgen hebben een negatieve invloed op de gezondheid van mensen. Beperkt budget of geldzorgen kunnen ertoe leiden dat mensen niet meedoen aan sport/bewegen, niet gezond eten of geen medische hulp gebruiken.
- Armoede, schulden, problemen rond huisvesting, eenzaamheid, werkloosheid, een beperking, de kwaliteit en de inrichting van de leefomgeving hebben allemaal invloed op hoe gezond je bent en hoe gezond je je voelt (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2020).
- Mensen in kwetsbare situaties hebben vaker last van een opeenstapeling van gezondheids- én sociale problemen.
- Chronische stress kan een gevolg zijn van sociale of financiële problemen, zoals werkloosheid en langdurig leven in armoede. Chronische stress heeft veel negatieve gevolgen voor de gezondheid.
- Beperkte gezondheidsvaardigheden komt bij ongeveer 29% van de bevolking voor, met name bij praktisch opgeleide mensen, migranten en ouderen (Pharos, 2019).

- In Nijmegen hebben 17.700 huishoudens een laag inkomen tot 130% van het sociaal minimum. De meeste huishoudens daarvan moeten rondkomen van een uitkering, vooral een bijstands of AOW uitkering.

Wat willen we bereiken?

- Gezondheidskansen van inwoners met een beperkt budget vergroten door gezonde keuzes makkelijker te maken en daarmee de gezondheidsverschillen tussen inwoners te verkleinen.
- Inwoners met een laag inkomen krijgen sneller en gemakkelijker informatie over activiteiten en initiatieven die een gezonde leefstijl ondersteunen of bevorderen.
- Meer inwoners met een laag inkomen nemen vaker deel aan activiteiten die een gezonde leefstijl ondersteunen of bevorderen.

Verbinding met:

- Armoedeagenda
- Beleidsplan Sport en Bewegen 2021–2024
- Lokaal Actieprogramma inclusie
- Lokaal Preventieakkoord Nijmegen
- Groen, gezond en in beweging

Wat gaan we doen?

- We zoeken naar een oplossing voor voldoende groente en fruit in voedselpakketten via Groen, gezond en in beweging en met partners die actief zijn in armoedebestrijding. We brengen via korte filmpjes de mogelijkheden voor gezond en goedkoop koken onder de aandacht.
- Samen met partners van armoede, sport, cultuur, Groen, gezond en in beweging zoals Voedselbank en de Vincentius Vereniging, maken we gezonde keuzes voor mensen met een beperkt budget makkelijker.
- Door samen te werken met verschillende partners willen we inwoners met financiële problemen eerder en beter bereiken, bijvoorbeeld met regelingen zoals Stichting Leergeld en de Meedoenregeling. Denk ook aan het inzetten van de Stips, www.Wegwijzer024.nl en initiatieven zoals het project Fitcoins waar bewegen, communitybuilding en betaalbare producten en diensten samenkomen.
- We doorbreken het taboe door aandacht te vragen voor de invloed van armoede, schulden en stress op de gezondheid van inwoners. We gaan met huisartsen in gesprek over signalen en goede voorbeelden.
- Samen met partners van onder andere armoede en de huisartsenzorg verkennen we een pilot in Dukenburg rond stoppen met roken in combinatie met armoede en/of schuldenaanpak. We kijken hoe

we de brede benadering van positieve gezondheid kunnen toepassen.

- We blijven mensen in armoede ondersteunen via de collectieve aanvullende zorgverzekering (CAZ). We willen voorkomen dat zij geen zorg gebruiken (zorg mijden) door geldproblemen. We geven deze aanpak verder vorm met zorgverzekeraars en partners van Groen, gezond en in beweging.

Focus

Inwoners met Nijmegenaren met een beperkt budget waarmee ze moeten rondkomen.

Collectieve aanpak

Stadsbreed en gebiedsgericht

Cijfers die we volgen

- % mensen met een lage SES die groente en fruit eten
- % mensen ervaren gezondheid bij mensen lage SES
- % gezinnen waar spanning voorkomt door geldgebrek

Gezond werkgeverschap

Gezond werkgeverschap

Waarom dit speerpunt?

- De gezondheid van mensen is van invloed op het vinden, hebben en/of behouden van werk. Het hebben van werk heeft ook invloed op de gezondheid van mensen.
- Werkgevers hebben baat bij gezonde werknemers en goede arbeidsomstandigheden zijn van invloed op de gezondheid van werknemers.
- Ongeveer 101.100 mensen hebben werk bij Nijmeegse werkgevers en rond de 40% daarvan woont in Nijmegen (2018). Daarom zijn werkgevers belangrijke partners om mee samen te werken aan gezondheidswinst voor hun werknemers (CBS, 2018).
- De gemeente is zelf werkgever. Vanuit die rol en de gedachte 'geef het goede voorbeeld' kan de gemeente stimuleren dat werkgevers zich inzetten voor een gezonde werkomgeving.

Wat willen we bereiken?

- Steeds meer werkgevers in Nijmegen zetten gezond werkgeverschap op de agenda en leveren zo een bijdrage aan de gezondheid van werknemers en inwoners in Nijmegen.
- We geven als gemeente het goede voorbeeld en we stimuleren en ondersteunen onze medewerkers als het gaat om vitaliteit, gezonde leefstijl en duurzame inzetbaarheid.
- We willen meer duidelijkheid en bekendheid bij medewerkers over de mogelijkheden van het LPA en Groen, gezond en in beweging om gezond en vitaal te werken.

Verbinding met:

- Groen, gezond en in beweging
- Lokaal Preventieakkoord Nijmegen
- Personeelsbeleid gemeente Nijmegen

Wat gaan we doen?

- Samen met Groen, gezond en in beweging proberen we meer bedrijven enthousiast te maken om aandacht te hebben voor vitale medewerkers. We richten ons op bedrijven met praktische en/of theoretisch opgeleide werknemers. Bijvoorbeeld via de jaarlijkse Vitaliteitsweek, de Stoppen met roken cursus en de IkPas Challenge.
- Binnen de gemeentelijke organisatie ontwikkelen we het programma 'Sterke werknemer' waarin aandacht is voor vitaliteit, duurzame inzetbaarheid en een gezonde werkomgeving.
- We verwachten dat thuiswerken onderdeel blijft van het nieuwe werken. We bekijken de mogelijkheden van ondersteuning om op de (thuis) werkplek gezond te werken met aandacht voor de balans werkprivé.
- We gaan door met gezonde en duurzame voeding in de bedrijfsrestaurants en de inzet van bedrijfsmaatschappelijk werk en -fysiotherapie.
- We blijven via de NijmegenSchool trainingen aanbieden over vitaliteitsonderwerpen, zoals stoppen met roken en een coachingsnetwerk voor medewerkers.

Focus

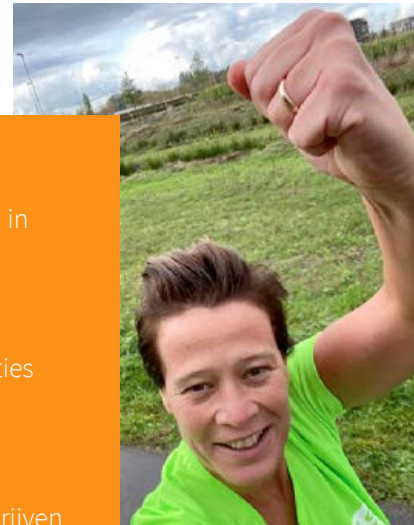
Werknemers van bedrijven in Nijmegen

Collectieve aanpak

Stadsbreed en in organisaties en bedrijven

Cijfers die we volgen

Aantal organisaties en bedrijven dat meedoet met de jaarlijkse vitaliteitsweek

Gezonde leefomgeving

Gezonde leefomgeving

Waarom dit speerpunt?

- Er zijn een aantal belangrijke redenen om aandacht voor gezondheid te hebben binnen ruimtelijke ontwikkeling, namelijk het directe verband tussen groen, bewegen en gezondheid, milieu en klimaatredenen en demografische ontwikkelingen.
- In de nieuwe Omgevingsvisie Nijmegen Stad in beweging 2020–2040 is één van de ruimtelijke keuzes het realiseren van een ‘Groene en gezonde stad’. De omgeving waarin we leven heeft immers grote invloed op hoe we gezond en veilig opgroeien, hoe we ons gedragen en bewegen en hoe we ons voelen en gezond ouder worden. Daarom kiezen met dit speerpunt voor meer aandacht voor wat er nodig is in de fysieke ruimte om maximale gezondheidswinst te bereiken voor Nijmegenaren.
- Een beweegvriendelijke en groene stad bevordert onze gezondheid. De manier waarop de stad is ingericht, kan mensen stimuleren om te gaan bewegen of het juist ontmoedigen. Wie in een [groene woonomgeving](#) leeft, voelt zich vaker gezonder en is minder vaak ziek. We zien als gemeente ook steeds meer vraag naar groen en naar fietspaden, wandelmogelijkheden, beweegroutes en buitensportmogelijkheden.
- Ongunstige milieuomstandigheden dragen bij aan de [totale ziektelast](#) in Nederland. Het grootste deel hiervan komt door het buitenmilieu: luchtverontreiniging (fijnstof, stikstofdioxide), UV-straling en geluid. De afgelopen jaren is de luchtkwaliteit in de stad flink verbeterd. Maar we willen meer.
- Geluidshinder blijft een aandachtspunt. Klimaatveranderingen zorgen voor warmere zomers en hogere temperaturen in de stad. Waardoor er hittestress ontstaat. Vooral ouderen hebben hier last van en dit is slecht voor hun gezondheid. Om hitte tegen te gaan, zijn er meer groen- en schaduwplekken nodig in de openbare ruimte voor de koelte.
- Het aantal inwoners in Nijmegen blijft groeien. Deze groei wordt binnen de stadsgrenzen opgevangen. Als de bebouwing toeneemt en de openbare en groene ruimte onder druk komen staan, moeten we aandacht blijven opeisen voor bewegen, ontspannen en ontmoeten in de openbare ruimte.
- Met de invoering van de Omgevingswet is een veilige en gezonde omgeving geagendeerd als belangrijk onderwerp bij ruimtelijke ontwikkelingen. Bij ruimtelijke projecten binnen de gemeente moeten we rekening houden met de invloed hiervan op de gezondheid van inwoners en de kansen om die gezondheid te bevorderen.

Verbinding met:

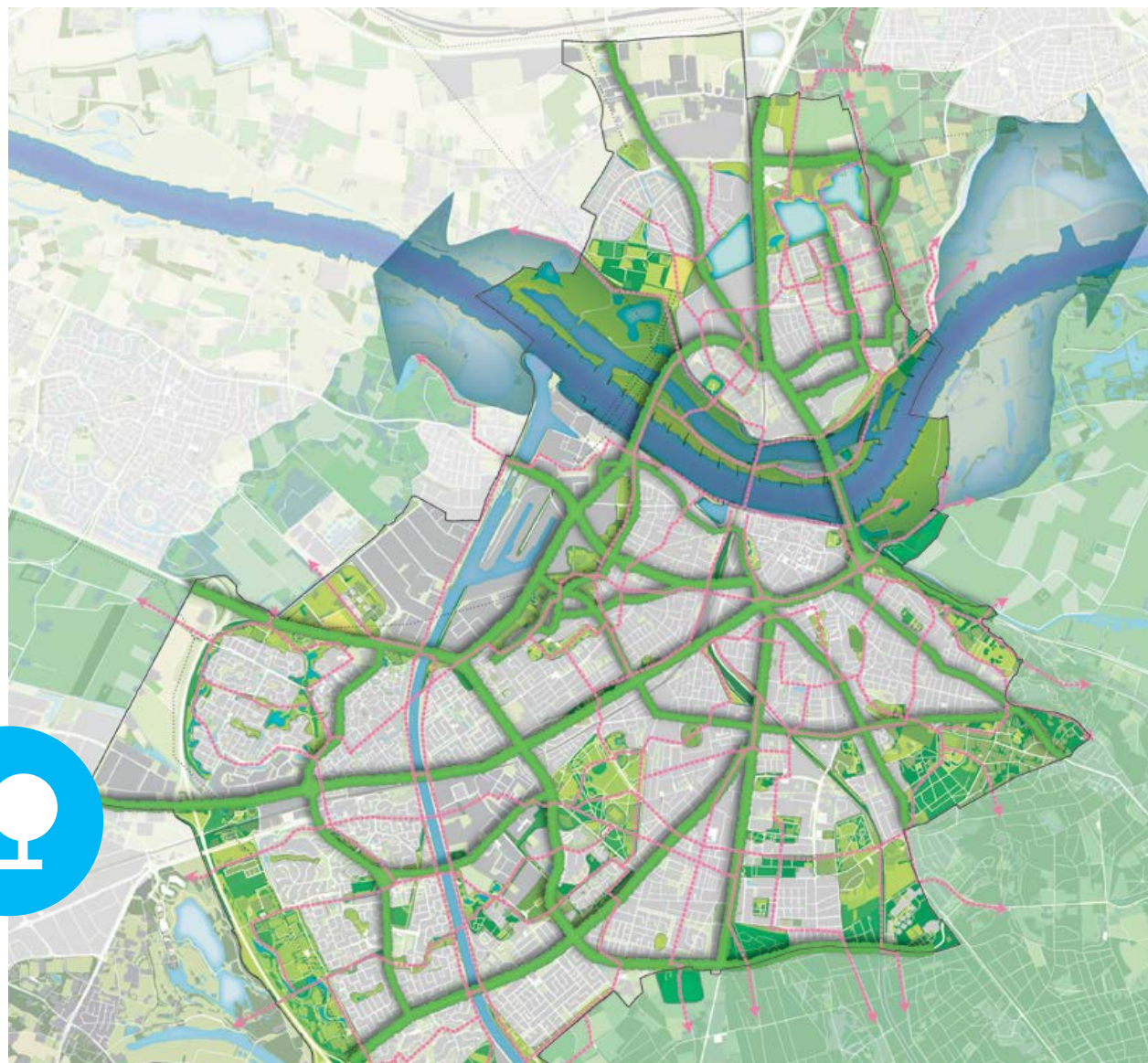
- Actieplan Geluid 2018–2023
- Beleidsplan Sport en bewegen 2021–2024
- City Deal Ruimte voor Lopen
- Lokaal Actieprogramma inclusie
- Lokaal Preventieakkoord Nijmegen
- Omgevingsvisie Nijmegen Stad in beweging 2020–2040
- Nijmeegs Sportakkoord
- Samenspeelakkoord
- Samenwerkingsagenda gemeente en woningbouwcorporaties
- Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit 2020–2030

Wat willen we bereiken?

- De leefomgeving draagt bij aan de gezondheid van inwoners.
- We gaan voor een toegankelijke aantrekkelijke openbare ruimte die uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten.
- We verhogen de kwaliteit en robuustheid van groene en blauwe netwerken voor mens en dier.
- We willen veilige, leefbare en gemengde wijken met een gevarieerd en betaalbaar aanbod van woningen, waarbij de woningen én de directe leefomgeving aansluiten bij de behoeften van verschillende groepen, zoals ouderen, dak en thuislozen, statushouders en jongeren.

De stedelijke groenstructuur uit Groene
en gezonde stad Omgevingsvisie

Wat gaan we doen?

Algemeen

De ruimtelijke keuze Groen, gezonde stad uit de Omgevingsvisie vraagt om een verdere uitwerking. We gaan gezondheid meenemen als vast onderdeel in de afwegingen van ruimtelijk beleid. We zijn al bezig met een aantal acties, maar willen de aandacht daarvoor de komende jaren vergroten.

- We gaan verder met de Omgevingsvisie door analyse en uitwerking op klimaatadaptatie, biodiversiteit en hoofdgroenstructuur. We werken toe naar een integrale uitvoeringsagenda 2022-2026. Hierin geven we aan wat waar nodig is voor een Groene, gezonde stad. Dit doen we op alle thema's die bij de inrichting van de openbare ruimte van belang zijn voor een gezonde leefomgeving, zoals klimaat, milieufactoren, groen, ontmoeten, spelen en actief bewegen.
- We gaan verder met de uitvoering van het Schone luchtakkoord en het programma Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit 2020-2030.
- We houden in stedenbouwkundige plannen rekening met geluidshinder en streven naar een geluidsluwe zijde en een geluidsluwe buitenruimte.

*Voor iedere wijk is er budget
beschikbaar voor buurtwensen.*

- Via mijnwijkplan.nl kunnen bewoners wensen voor de openbare ruimte indienen. Voor iedere wijk is een budget beschikbaar voor buurtwensen. Verder benutten we bij het maken van plannen voor de omgeving bestaande kennis over de beleving, wensen, vragen en ideeën van inwoners over hun leefomgeving. Bijvoorbeeld met de methode 'leef-

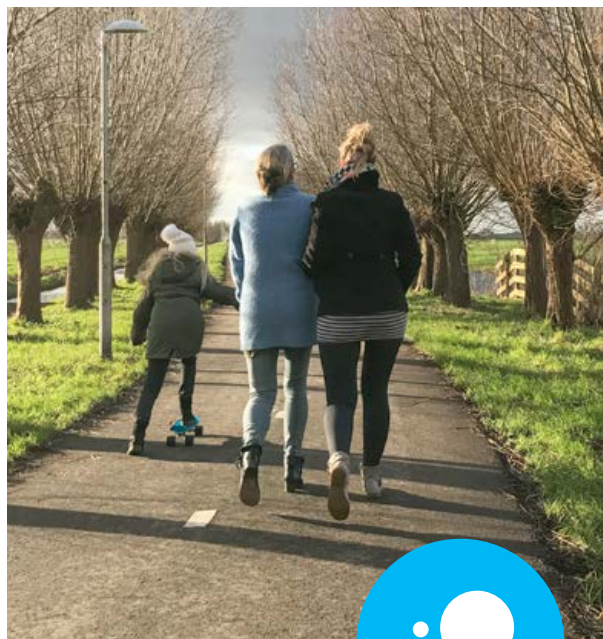
plekmeter'. We stellen bij de wensen van bewoners ook de vraag of deze bijdragen aan een gezonde leefomgeving en aan het bevorderen van een sociale samenhang. Hier geven we voorrang aan.

- We kijken samen met woningcorporaties wat wenselijk en noodzakelijk is om in wijken een veilige, gemengde leefomgeving mogelijk te maken.
- We zetten onze intensieve samenwerking met de kennisinstellingen van de campus voort. We onderzoeken met deze instellingen de invloed van de fysieke omgeving op gezondheid en de manieren om via het inrichten van de leefomgeving de gezondheid te bevorderen.
- Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking. Voor de implementatie van deze wet wordt een nieuw werkproces opgezet voor de advisering en toetsing van ruimtelijke initiatieven. Die worden beoordeeld op hun invloed op en bijdrage aan de gezondheid van inwoners. We maken afspraken over de rol en bijdrage van de GGD in dit nieuwe werkproces.
- We volgen de landelijke ontwikkelingen over de ongezonde voedselomgeving. Gemeenten vragen in een [oproep](#) om meer juridische mogelijkheden zodat zij iets kunnen doen aan de groeiende ongezonde voedselomgeving. We kijken op basis van deze ontwikkelingen wat er mogelijk is in Nijmegen.

Actief bewegen

We gaan verder met het stimuleren van actief bewegen door de omgeving aantrekkelijker te maken om te wandelen en te fietsen. We maar we blijven op verschillende manieren werken aan een nog beweegvriendelijkere openbare ruimte:

- We gaan door met het steeds toegankelijker maken van de openbare ruimte met ons 'Handboek Nijmegen toegankelijk' als uitgangspunt.
- We gaan door met de campagne Operatie Steenbreek om verharding weg te halen voor meer groen en bomen. Dit doen we samen met inwoners, woningbouwcorporaties en bedrijven.
- We gaan bij in de openbare ruimte uit van de volgende richtlijnen; geen groen inruilen voor grijs, niet meer grijs maken dan noodzakelijk en maximaal groen toevoegen. We houden bij de inrichting rekening met natuurlijke manieren van spelen en zorgen dat de omgeving hiertoe uitnodigt. Bij de forse ondergrondse ingrepen die wij verwachten in projecten in de openbare ruimte, zoals met bijvoorbeeld de warmtetransitie of rioolherstructurering, zorgen we dat de inrichting van de straat beweegvriendelijker wordt als deze weer wordt dichtgemaakt.
- Met behulp van de methode ambitieweb worden bij de reconstructies van wegen en pleinen de ambities voor een gezondere woonomgeving

We willen het netwerk van wandelgroepen in de stad vergroten en we inventariseren de behoefte aan ondersteuning hierbij.

geïnventariseerd en waar mogelijk ingevoerd.

- Wat betreft ons mobiliteitsprioriteiten hanteren we het 'STOMPprincipe'; eerst Stappen/voetganger, dan Trappen/fiets, dan Openbaar vervoer, dan Mobility as a service en tenslotte pas de Personenauto.
- In het kader van de City Deal Ruimte voor lopen werken we samen met het rijk en andere gemeenten aan het versterken van de positie van de voetganger en wandelaar in de stad. We doen dit onder andere door kennis te ontwikkelen, met maatregelen in de ruimte en door wandelen te stimuleren.
- We bevorderen het fietsen door het versterken van de fietsinfrastructuur (aanleg van snelfietspaden, recreatief fietsen stimuleren en fietsvoorzieningen).
- We blijven investeren in goede bereikbare sportvoorzieningen in de buurten.
- In Nijmegen Noord werken we aan een Urban Fit Track en we starten in Lindenholt en Brakkenstein met het creëren van centraal gelegen, groene speel en ontmoeten plekken. Verder bekijken we de mogelijkheden om in elke wijk een vorm van een beweegroute te maken.
- We willen het netwerk van wandelgroepen in de stad vergroten en we inventariseren de behoefte aan ondersteuning hierbij. Daarnaast starten we nieuwe projecten op wijkniveau om meer mensen te laten bewegen. Dit doen we samen met inwoners én partners van het LPA en het NSA.

Groen en voedsel

Groen en steeds vaker ook de productie van ons eigen voedsel zijn belangrijke thema's geworden voor ons welbevinden en onze gezondheid. Met een aantal acties geven we dit verder vorm:

- We gaan door met de inzet van een groene make-laar om scholen te ondersteunen bij het aanleggen van groene schoolpleinen en schoolmoestuinen.
- We gaan door met de campagne Operatie Steenbreek om verharding weg te halen voor meer groen en bomen. Dit doen we samen met inwoners, woningbouwcorporaties en bedrijven.
- We streven natuurontwikkeling na in de hele stad, door rekening te houden met ecologische corridors en biodiversiteit van planten en dieren.
- Samen met de expertgroep Groen zetten we een netwerk op van mensen en organisaties van natuureducatie, natuurbeheer en biodiversiteit. Dit netwerk werkt als klankbordgroep en organiseert activiteiten zoals Rondje Noord en Rondje Zuid.
- We gaan de uitgangspunten voor natuurinclusief bouwen beter gebruiken in de hele stad. Zo scheppen we meer ruimte voor dieren en planten in de gebouwde en ongebouwde omgeving.
- Samen met partijen die iets doen met voedsel en voeding willen we via Groen, gezond en in beweging een sterk netwerk organiseren, zodat

*We gaan scholen ondersteunen
bij het aanleggen van groene
schoolpleinen en schoolmoestuinen.*

er dichtbij inwoners een gezond en duurzaam voedselaanbod is. We onderzoeken of er draagvlak is voor initiatieven zoals buurtmoestuinen, voedselbossen en stadslandbouw. Verder werken we toe naar een regionale voedselstrategie Arnhem-Nijmegen-Lingewaard en een lokale voedselstrategie voor Nijmegen.

Focus

Iedereen met specifieke aandacht voor kinderen/jongeren, ouderen en wijken met meer gezondheidsachterstanden.

Collectieve aanpak

Stadsbreed en gebiedsgericht

Cijfers die we volgen

- % ouders dat de buurt kindvriendelijk vindt
- Aantal wijken met beweegmogelijkheden/aantal beweegroutes
- Aantal sociale knooppunten
- Aantal schoolmoestuinen
- % groene schoolpleinen
- Boomkroonoppervlakte in de wijk
- Groennorm
- % volwassenen dat ernstige hinder ondervindt door geluid

Gezondheid in coronatijd

In deze bijzondere coronaperiode halen we graag de speciale editie van de Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV) aan, genaamd: Verder kijken dan corona, over de toekomst van onze gezondheid van het RIVM.

Het coronavirus heeft de hele wereld in zijn greep. De gevolgen zijn enorm. Niet alleen voor de gezondheid, maar ook voor de economie en ons dagelijks leven. Deze speciale editie van het RIVM geeft een beeld over de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van volksgezondheid en zorg en de impact van corona op gezondheidseffecten en op de leefstijl van mensen. Er is nog weinig inzicht in het verloop van de crisis en de consequenties. Zeker als het gaat om verschillende groepen mensen in een kwetsbare positie. In de verkenning draagt het RIVM bij aan een betere inschatting van mogelijke toekomstige gevolgen om bredere afwegingen te ondersteunen.

Deze coronainclusieve VTV bestaat uit een emagazine en een website met verdiepende informatie met informatie over:

- De coronapandemie grijpt hard in, ook op ons dagelijks leven
- Infectieziekten terug van weggeweest
- Toekomst met chronische én infectieziekten
- Gezondheid is meer dan COVID19
- Maatschappelijke opgaven voor gezondheid nog urgenter door corona
- Scheidslijnen scherper door de coronapandemie
- Sociale verschillen verdiepen zich
- Ook de generatiekloof wordt dieper
- De gezondheidszorg nog meer onder druk
- Bredere afweging binnen volksgezondheid noodzakelijk
- Ook toekomstige opgaven op andere beleidsterreinen (nationaal, regionaal en internationaal)
- Crisis als keerpunt
- Verder kijken dan corona
- Van analyse naar actie:
 1. Inzet op integrale preventie
 2. Een toekomst met chronische ziekten én infectieziekten
 3. Meer aandacht voor mentale gezondheid
 4. Urgentie blijvende samenwerking ministeries

Wet publieke gezondheid: taken GGD Gelderland-Zuid

Bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid

Algemene gezondheidszorg

- Infectieziektebestrijding en -preventie
- Technische hygiënezorg
- Medische Milieukunde
- Toezicht op organisaties kinderopvang
- Seksuele gezondheid
- Reizigersadvisering en -vaccinaties
- Forensische zorg
- Bevorderen psychosociale hulp bij incidenten, ongevallen en rampen

Jeugdgezondheidszorg

- Rijksvaccinatieprogramma
- Spreekuren
- Gezondheidsonderzoek
- Opvoedondersteuning
- Indiceren voor- en vroegschoolse educatie

Gezondheidsbevordering

- Gezonde School
- Gezonde Wijk en Gemeente
- Ouderengezondheidszorg
- Groen, gezond en in beweging

Monitoring, signalering en advisering

- Gezondheidsmonitors
- Gezondheidsprofiel
- Onderzoek
- Kennis delen

Bijzondere zorg

- Meldpunt Bijzondere Zorg
- Maatschappelijke en gedwongen zorg
- Interventieteam Openbare geestelijke gezondheidszorg

Terugblik 2017–2020

In de terugblik geven we een beeld van de ontwikkelingen in Nijmegen gerelateerd aan de lange termijn doelstellingen van de gezondheidsagenda 2017–2020.

We willen de gezondheid van de Nijmegenaar verbeteren

Ruim drie kwart van de Nijmegenaren vindt in 2019 de eigen gezondheid goed of zeer goed. Dat is vergelijkbaar met het gemeentelijk onderzoek van 2017. Positief is dat het aantal rokers voor het eerst afneemt. Onder jongeren zet de daling van alcoholgebruik verder door. Overgewicht blijft een aandachtspunt. Van ouders met kinderen tussen de 0 en 12 jaar vindt 97% hun kind gezond of heel gezond. Er zijn wel een aantal serieuze aandachtspunten rondom welbevinden, voeding, overgewicht en (te weinig) bewegen.

We willen beperkte gezondheidsverschillen in de stad

De burgerpeilingen uit 2019 laten zien dat de ervaren gezondheid terugloopt naarmate inwoners ouder worden. Van de inwoners van 19 tot 34 jaar vindt 87% zichzelf (zeer) gezond, onder 75plussers is dat 52%. Inwoners in de laagste welstandsklassen voelen zich minder gezond (42% tot 61% gezond of zeer gezond) dan Nijmegenaren in de hoogste welstandsklassen (85% tot 89% gezond of zeer gezond). Dat verschil zien we ook in de jongere leeftijdsgroepen (tot 65 jaar). Gekeken naar herkomst is te zien dat Nijmegenaren met een nietwesterse migratieachtergrond hun gezondheid lager beoordelen dan gemiddeld (69% gezond of zeer gezond). Bij inwoners met een Westerse migratieachtergrond zegt 76% gezond of zeer gezond te zijn en van inwoners met

een Nederlandse achtergrond noemt 79% zichzelf gezond of zeer gezond. Geen van de genoemde groepen laat opvallende verschillen zien ten opzichte van 2017 in hoe zij hun gezondheid beoordelen. Inwoners van verschillende stadsdelen verschillen in hoe gezond zij zich voelen, dit is een gevolg is van de bevolkingssamenstelling. Inwoners van NijmegenOost en het stadscentrum beoordelen hun gezondheid het beste (met respectievelijk 83% en 84%). In Dukenburg ligt het aandeel (goed) gezonde inwoners fors lager (67%).

We willen een gezonde leefomgeving in de stad

Het belang van gezondheid wordt prominenter meegenomen in de besluitvorming van ruimtelijke inrichting en projecten. Een sociale en gezonde stad is een van de opgaven van de Omgevingsvisie die in 2020 is vastgesteld. Vanaf 2017 zijn er kwiekroutes, FITroutes en gezondere, beweegvriendelijke schoolpleinen gerealiseerd. Steeds meer plekken in Nijmegen zijn rookvrij en we zijn goed op weg met de reductie van roetconcentratie in de lucht. Iets minder Nijmegenaren dan in 2015 (76%) en 2017 (78%) vinden Nijmegen een stad met veel groen (74% in 2019).

We willen een stevige preventiestructuur in de stad

De afgelopen periode hebben gezondheidsmakelaars samen met partners gewerkt aan een basis van collectieve activiteiten en voorzieningen die gezond gedrag stimuleren. Er is op basis van gezondheidsmonitorcijfers gewerkt aan een integraal en gezamenlijk plan in onder andere de wijken Lindenholt, Midden, Dukenburg en West. Er is nog winst te behalen in de afstemming

van de diverse werkwijzen en plannen met o.a. zorg, onderwijs, jeugd, welzijn en sport. Met Groen, gezond en in beweging zijn krachten gebundeld. Hier werken inmiddels 51 partners aan het thema's van het Lokaal Preventieakkoord zoals Rookvrije Generatie, Mentale fitheid, Alcohol en Gezond gewicht.

Lange termijn doelstellingen

- We willen de gezondheid van de Nijmegenaar verbeteren
- We willen beperkte gezondheidsverschillen in de stad
- We willen een gezonde leefomgeving in de stad
- We willen een stevige preventiestructuur in de stad

Doelstellingen in cijfers 2017–2020

Evaluatie in cijfers (op basis van de meest actuele cijfers)

Ombuigen van trends gezondheidssituatie

Beperken verschillen

Een kleiner verschil tussen mensen met hoge en lage opleiding in % matig of slechte gezondheid dan in 2012 (16% 55%)

Daling aantal rokers

- 19–35 jr van 30% in 2012 naar 25% in 2020
- Jongeren (15/16 jr) van 15% in 2015 naar 10% in 2019

Daling gebruik alcohol onder jongeren en volwassenen

- 13–16 jr binge drinken van 18% in 2015 naar 15% in 2019
- 65–74 jr overmatige drinkers van 12% in 2012 naar 9% in 2020

Meer jeugd en volwassenen op gezond gewicht

- Overgewicht jeugd van 14% in 2016 naar 12% in 2020
- Min. stabiliseren overgewicht (70%) bij volwassenen lage opleiding

Meer jeugd en volwassenen voldoen aan de beweegnorm

- 4–12 jr van 68% in 2013 naar 72% in 2020
- 13–16 jr van 48% in 2015 naar 52% in 2020
- 19–65 jr van 50% in 2012 naar 54% in 2020
- 65jr en ouder van 53% in 2012 naar 57% in 2020

Beperken verschillen* (we gaan deze indicator vervangen)

In 2016 was het verschil tussen hoge en lage opleiding in % matig of slechte gezondheid 34% (12% – 46%)

Daling aantal rokers

In 2016 was het aantal rokers gedaald naar 25%²

Daling gebruik alcohol onder jongeren en volwassenen

- 13–16 jr binge drinken van 18% in 2015⁴ naar 14% in 2019⁴
- 65–74 jr zware drinker van 11% in 2012¹ naar 8% in 2016²

Opmerking: voor 64–74 jr wordt vanaf heden gebruik gemaakt van een nieuwe definitie overmatig drinken, wat betekent dat iemand per week meer dan 14 glazen (vrouwen) of meer dan 21 glazen (mannen) drinkt. Dit was 25% in 2016²

Meer jeugd en volwassenen op gezond gewicht

- Overgewicht jeugd (5–11 jr) van 14% in schooljaar 2015/2016 naar 15% in 2018/2019⁵.
- Opzoeken GGD

Meer jeugd en volwassenen voldoen aan de beweegnorm

- 4–12 jr van 71% in 2013 naar 75% in 2017⁵
- 13–16 jr van 48% in 2015⁴ naar 47% in 2019⁴
- 19–65 jr van 50% in 2012¹ naar 60% in 2016²
- 65 jr en ouder van 53% in 2012¹ naar 59% in 2016²

Opmerking: Door aanpassing in vraagstelling zijn cijfers voor 2013 herberekend. Bij jongeren gaat het om het aantal jongeren dat minimaal 5 dagen per week minstens 1 uur beweegt. Ondertussen is deze norm aangescherpt naar iedere dag.

Bijlage

Versterken mentale veerkracht en weerbaarheid

- Verhoogd risico psychosociale probl. 4–12 jr van 18% naar 16% en bij 13–16 jr van 15% naar 13%
- Risico op angst/depressie 19jr+ van 47% in 2012 naar 43% in 2020
- Eenzaamheid (matig/ernstig) bij 19–65 jr van 35% naar 32% en bij 65+ van 50% naar 46%

Versterken mentale veerkracht en weerbaarheid

- 4–12 jr van 7% in 2013⁵ naar 10% in 2017⁶ en bij 13–16 jr van 11% in 2015⁴ naar 12% in 2019⁴.
- Risico op angst/depressie 19jr+ van 47% in 2012 naar 54% in 2016²
- Eenzaamheid (matig/ernstig) bij 19–65 jr van 35%¹ naar 42%² en bij 65+ van 50%¹ naar 49%² (beide van 2012 naar 2016)

Opmerking: Er geactualiseerde berekenwijze zijn cijfers herberekend. Uitkomsten van kinderen en jongeren kun je niet met elkaar vergelijken ivm verschillend afkappunten.

Veranderingsdoelen in de omgeving

Een rookvrije omgeving

In 2020 moeten alle scholen (incl. schoolpleinen) rookvrij zijn

Rookvrije omgeving

48 schoollocaties hebben volgens de nieuwe wetgeving een rookvrij schoolterrein. 20 schoollocaties hebben al wel beleid, maar hebben het nog niet zichtbaar gemaakt. Van 9 schoollocaties zijn geen gegevens ontvangen. Daarnaast is de Radboud Campus rookvrij. Vanwege de impact van de coronacrisis op het onderwijs heeft staatssecretaris Paul Blokhuis (Volksgezondheid) laten weten dat de NVWA pas per 1 januari 2021 gaat handhaven.

Reductie van roetconcentratie in de lucht van 40% in 2022

Reductie van roetconcentratie

Op basis van de metingen tot 2018 is het de verwachting dat we de reductie van roetconcentratie in 2022 gaan halen. Begin januari 2020 heeft de gemeente het Schone Lucht Akkoord waarmee een gezondheidswinst wordt nagestreefd in 2030 van 50% ten opzichte van 2016. Hierbij worden concentraties stikstofdioxide en fijnstof (PM10).

Gezonde en sociaal veilige scholen en kinderopvang

Het aantal scholen dat werkt met de Gezonde schoolaanpak is toegenomen van 69% naar 75%

Gezonde en sociale veilige scholen en kinderopvang

Er is contact met 85% van de scholen. Er zijn in 25 vignetten gezonde school gehaald. 74% van de scholen werkt structureel met de gezonde school aanpak.

Voor de kinderopvang is door bezuinigingen geen aparte projectleider Gezonde kinderopvang geweest. In verschillende wijken is de kinderopvang wel betrokken bij de samenwerking tussen gezondheidsmakelaars en primair onderwijs en worden ze zo ook betrokken bij activiteiten. Dit zorgt voor aandacht voor gezondheid, bewegen en voeding, maar nog niet toe een structurele aanpak.

Bijlage

Meer beweegmogelijkheden in de openbare ruimte

- 15 PO scholen met een beweegplein
- Minimaal 5 VO scholen een beweegplein.
- 10 beweegroutes in wijken

Meer groen in de buurt en groene verbindingen in de stad

Stadsbrede preventiestructuur voor jong en oud

Structurele samenwerking op stads en wijkniveau op basis van een gedeelde analyse en gezamenlijke agenda

Meer beweegmogelijkheden in de openbare ruimte

- Bij zeker 15 PO scholen is het schoolplein groener geworden met mogelijkheden tot diverse vormen van bewegen.
- Er zeker 5 VO scholen waar het schoolplein is vernieuwd met mogelijkheden tot meer bewegen, zoals een apart court of panna kooi
- Er zijn 2 Fitroutes, 4 kwiekroutes en een Calistenics park gerealiseerd

Meer groen in de buurt en groene verbindingen in de stad

Via operatie steenbreek is er in 2018 1ha groen bijgekomen, in 2019 2 ha groen en in 2020 bijna 1 ha groen. Wij tellen in tegels en 100.000 tegels = 1 ha.

Stadsbrede preventiestructuur voor jong en oud

Er is op basis van gezondheidsmonitor cijfers gewerkt aan een integraal en gezamenlijk plan in de wijken Lindenholt, Midden, XXXXX

** Dit is geen correcte indicator gebleken voor gezondheidsverschillen, doordat opleiding zeer sterk samenhangt met leeftijd bij de respondenten van de monitor.
We gaan op zoek naar een andere indicator

Gebruikte bronnen

¹ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2012, Nijmegen 19+](#)

² [Gezondheidsmonitor 2016 in cijfers, gemeente Nijmegen 19+](#)

³ [EMOVO in Cijfers, Nijmegen 2015/2016](#)

⁴ [Gezondheid Jeugd Nijmegen in Cijfers 2019/2020](#) (verschijnt binnenkort op GGD website)

⁵ Overgewichtcijfers zijn direct uit het bestand gehaald. De trendcijfers zijn ook te zien via [dashboard overgewicht Jeugd op website GGD](#). De cijfers op de website zijn echter meerjarige gemiddelden. Daardoor krijg je een robuuster cijfer (minder fluctuaties), maar dat is voor de (grote) gemeente Nijmegen niet perse nodig. In de praktijk blijken beide bronnen tot dezelfde uitkomst te komen.

⁶ [Kindermonitor Nijmegen in Cijfers 2017/2018](#)

⁷ [Stads- en wijkmonitor 2020](#)

Terugblik per onderdeel Gezondheidsagenda 2017 – 2020

Lijn Groen, gezond en in beweging

	Beleid	Wat hebben we gedaan
Een gezonde beweging	Komende 10 jaar realiseren van een beweging door het organiseren van werkconferenties en realiseren van concrete acties op gezond gewicht (2017) en andere gezondheidsthema's (2018–2027)	In 2017 hebben de gemeente Nijmegen samen met GGD en Radboudumc het initiatief genomen om te starten met Groen, gezond en in beweging. Een beweging in de stad om met elkaar en met elke organisatie die dat wil te werken aan gezonde inwoners in een gezonde stad. In 2019 werd met 37 partijen het Lokaal preventie akkoord gesloten en in 2020 zijn er 14 nieuwe partijen aangesloten. Via het netwerk is er de afgelopen jaren aandacht geweest voor vitale medewerkers, mentale veerkracht, verminderen van roken, aandacht voor gezonde voeding, onder ander via het project Vet Lekker. Verder zijn er verschillende goed bezochte en inspirerende bijeenkomsten geweest waarin met elkaar gewerkt is aan projecten en versterken van de samenwerking.
Gezonde leefomgeving	- Bepalen van kernwaarden gezonde leefomgeving - Opnemen van kernwaarden in Omgevingsvisie - Gezondheid prominenter meenemen in besluitvorming - Beweegstimulerende omgeving creëren in de stad - Realiseren van vier dementievriendelijke wijken	In de net vastgestelde Omgevingsvisie is een groene en gezond stad een prominente ruimtelijke keuze voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Met de uitwerking van deze ruimtelijke keuze is eind 2020 een start gemaakt. Verder is er bij diverse ambitiedocumenten voor ruimtelijke projecten aandacht geweest voor gezondheid, zoals Hof van Holland en Vossenpels midden en noord. Op diverse plekken in de stad zijn samen met bewoners beweeg en kwiekroutes gerealiseerd. In de uitwerking van de Omgevingsvisie kijken we naar verdere invulling van de beweegvriendelijke omgeving.
Gezonde School	Samen met Primair en Voortgezet Onderwijs, ROC en kinderopvangorganisaties realiseren van een stimulerende, veilig en gezonde omgeving op school en kinderopvang.	Via de gezonde school methode, aan de hand van monitor cijfers en schoolprofiel ondersteunt de GGD het PO, VO, SO en ROC bij het realiseren van gezondheidsbeleid en activiteiten op school. In het schooljaar 2019–2020 is er met 67 scholen contact geweest. Er zijn in totaal 25 gezonde school vignetten behaald.

Lijn Gezondheidsondersteuning

Beleid

Gezonde start en opgroeien

- Sterke samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg, school, huisartsen en sociaal wijkteam voor promoten gezond ontwikkeling en vroegtijdig signaleren.
- Meer inzet opvoedondersteuning
- Brede ketenaanpak gezond gewicht in de stad versterken
- Aansluiten bij de landelijke beweging 'Rookvrije Generatie' om jeugd (mee)rookvrij op te laten groeien
- Met Jimmy's samen gezonde leefstijl onder jongeren stimuleren

Wat hebben we gedaan

- Vanaf 2017 is de capaciteit JGZ uitgebreid.
- De samenwerkingspartners van Gezonde Start hebben een nieuw actieprogramma opgesteld onder de noemer 'Kansrijke Start Nijmegen 2019–2021'. Focus ligt op het borgen van de activiteiten en interventies, verbeteren van voorlichting, versterken van stoppen met roken en begeleiden/rookvrij opgroeien.
- We hebben een verkenning gemaakt voor de versterking opvoedondersteuning met partijen zoals Bindkracht10, Sterker, GGD en de kinderopvang. Met de Preventiematrix Jeugd hebben we het lokale aanbod voor jeugd geïnventariseerd. Dit heeft een vervolg gekregen in de pilot Preventieplatforms Jeugd in 2020 die zijn gestart in Hatert, Dukenburg en Noord.
- Gezond Gewicht: Er is aandacht voor gezond gewicht binnen de JGZ, Gezonde School, sportstimulering van Sportbedrijf en het programma Beweeg je fit is in vier wijken uitgevoerd: Dukenburg, Lindenholt, West en Hatert.
- Rookvrije Generatie: De gemeente Nijmegen is samen met partners van Wij zijn groen, gezond en in beweging in 2018 aangesloten bij de Alliantie Nederland rookvrij. Samen met de stad is de uitvoeringsnotitie 'Nijmegen samen op weg naar ook vrije generatie opgesteld'. Dit heeft o.a. geresulteerd in rookvrije gemeentelijke speeltuinen, wijkgebouwen en een rookvrij vrij stadhuis. Ook de 89 sportvereniging zijn rookvrij. De scholen hebben rookvrije schoolpleinen en de campus is geheel rookvrij. We zetten met de partners van het Lokaal preventieakkoord Nijmegen stevig in op Stoptober. En het zorgpad naar stopzorg voor zowel medewerkers als inwoners is versterkt. Dit heeft o.a. geresulteerd in Nijmegenrookvrij.nl.
- Jimmy's is overgegaan in JongerenLab/Jongerenstip. De jongerenstip geeft informatie en advies over o.a. verschillende gezondheidsthema's; denk hierbij aan bewegen, voeding en/of verslaving.
- Jongeren: Preventieve gezondheid wordt een steeds belangrijke thema bij jongerenwerkers van Bindkracht10 en straatcoaches. Er was o.a. aandacht voor rookvrij opgroeien en gebruik van waterpijp, voeding, bewegen, drugs (lachgas), mentale gezondheid en alcohol.

Bijlage

Gezondheid en armoede

- Aandacht voor gezondheidsproblemen bij reïntegratie
 - Blijven in zetten op het vergroten van gezondheidsvaardigheden
 - Stimuleren van participatie o.a. door meedoenregeling
 - Extra inzet van een gezondheidsmakelaar op dit thema
- Naast de aanvullende zorgverzekering hebben we ervoor gezorgd dat voor meer bekendheid met de regelingen voor inwoners met een laag inkomen. We de website www.zorgkosten.nl ingezet voor de bekendheid.
 - Via de budgetteringscurssussen is er aandacht besteedt aan voeding door middel van 'Gezonde voeding hoeft niet veel te kosten'.
 - Vanuit de GGD is er vier jaar aandacht geweest voor laaggeletterdheid en gezondheidsvaardigheden. Dit heeft geresulteerd in samenwerking met de ziekenhuizen op begrijpelijke patiënten communicatie bij diverse projecten, scholing in diverse huisartsenpraktijken op het thema laaggeletterdheid / gezondheidsvaardigheden, en aandacht voor het thema in opleidingen van de HAN. Tijdens de coronacrisis is er gewerkt aan begrijpelijke informatie over corona en de maatregelen. Verder is er een is er onder andere in Dukenburg en Lindenholt de cursus 'Voel je goed' gestart voor mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden.
 - Via Stichting Leergeld en de Meedoen regeling is het voor kinderen en volwassenen mogelijk geweest om mee te doen aan diverse activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld sport en cultuur wat bijdraagt aan het algemene welzijn en gezondheid.
 - In september 2020 is de nieuwe nota Armoedebelid 2021–2024 vastgesteld, met daarin specifiek aandacht en acties gericht op de relatie tussen armoede en gezondheid.

Mensen met verhoogd risico op gezondheidsproblemen

- Samen met partners vergroten aandacht voor gezonde leefstijl bij mensen met een verstandelijke beperking
 - Met werkgroep migranten en gezondheid vergroten bereik en aandacht voor gezonde leefstijl bij migranten
 - Gezondheid als apart thema bij maatschappelijke begeleiding statushouders
 - Extra inzet van gezondheidsmakelaars op dit thema.
- Afgelopen jaren zijn er voor mensen met licht verstandelijke beperking acties ondernomen op de thema's mentale gezondheid, seksuele gezondheid en gezondheidsvaardigheden. Voorbeelden hiervan zijn: de supermarktsafari, nu niet zwanger, positieve gezondheid, uniek sporten en het hijsen van de regenboogvlag bij zorginstellingen. Verder is een gezondheidsmakelaar ingezet voor 12 uur per week.
 - In de afgelopen jaren hebben we gewerkt aan de Regenboogagenda 2017–2019. O.a. door het vergroten van LHBTIacceptatie: door zichtbaarheid (Coming Out Dag, Roze Woensdag, tentoonstellingen van Pride Photo), binnen het onderwijs (Schools OUT), door scholing/ bewustwording binnen het zorg en welzijnsdomein (b.v. bij de sociale wijkteams en bij beheerders van gemeentelijke accommodaties), door intern en extern genderinclusieve communicatie te bevorderen en door gerichte aandacht voor Transgenders en LHBTIouderen. Bij de inkoop van de Buurtteams Jeugd hebben wij in de inkoopvoorwaarden diversiteit waaronder LHBTIsensitief werken meegenomen in de kwaliteitseisen en hebben we eerste stappen gezet om dit ook bij de Buurtteams Volwassenen en bij de nieuwe aanbesteding van specialistische WMO en jeugdzorg te doen.
 - Het Sportbedrijf heeft verenigingen ondersteund op onder andere thema's als veilig sportklimaat, positieve coaching en inclusie. Ze zijn hierover in gesprek gegaan met de sportsector, diverse sportcafés zijn georganiseerd waarbij op basis van behoeftepeiling workshops rond positief coachen, discriminatie en inclusie (LHBTI+) zijn georganiseerd. Dit heeft o.a. geleid tot meer en extra aandacht voor de thema's, structureel aandacht in beleidsplannen van sportverenigingen en meer positief effect op sportiviteit en respect.
 - Organisaties Pluryn en Driestroom hebben zich aangesloten bij Groen, gezond en in beweging.

Lijn Preventie in de wijk

	Beleid	Wat hebben we gedaan
Wijkagenda en Positieve Gezondheid	- Ruimte en ondersteuning bieden aan bewonersinitiatieven op thema gezondheid - Een gezamenlijke wijkagenda met aandacht voor gezondheid en collectieve preventie	- Gezondheidsmakelaars hebben in de wijken aan diverse initiatieven gewerkt waardoor er meer aandacht is voor gezondheid en waar professionals en inwoners aan deelnemen, zoals: Hatert Gezond, Gezondheidsaanpak Lindenholt, Preventieplan NijmegenMidden. - Sterker en Bindkracht10 hebben aan stadsdeelagenda's gewerkt waarin aandacht is voor gezondheid en waarin ze samenwerkten met de GGD en het Sportbedrijf. - Sterker en Bindkracht10 hebben gewerkt aan stadsdeelagenda's waar het thema gezondheid in voorkomt en die zijn afgestemd met de GGD en het Sportbedrijf. Er liggen nog kansen voor intensievere samenwerking en meer gezamenlijkheid in de stadsdeelagenda.
Gezondheidspromotie in de wijk	- Stevige preventiestructuur in de wijk op promoten van gezond leefstijl, versterken van mentale weerbaarheid en verslavingspreventie - Openstaan voor en stimuleren van de mogelijkheden van nieuwe technologieën bij de uitvoering van het beleid	De afgelopen periode hebben gezondheidsmakelaars gewerkt aan een basis van collectieve activiteiten en voorzieningen die gezond gedrag promoten. Ook is de inzet, rol en positie van gezondheidsmakelaars geëvalueerd in relatie tot partners uit zorg, welzijn en sport. Belangrijke conclusies zijn: - Gezondheidsmakelaars worden door de samenwerkingspartners gezien als belangrijke spelers in de wijk. - De focus op gezondheid, onderbouwing door middel van cijfers, hun helikopterview en rol als verbinder worden als belangrijkste pluspunten ervaren. - De effecten op gezondheid zijn moeilijk te bepalen, maar er worden positieve effecten op attitude ten aanzien van voeding en bewegen genoemd. - Er is nog winst te behalen door het beter op elkaar afstemmen van de diverse werkwijzen en plannen. - De gezondheidsmakelaar, buurtsportcoach, opbouwwerker (soms ook welzijnscoach) en Stipcoördinator hebben ieder een specifieke expertise en bekleeden een andere rol die aanvullend is aan elkaar.

Bijlage

Vervolg **Gezondheidspromotie in de wijk**

- Stevige preventiestructuur in de wijk op promoten van gezond leefstijl, versterken van mentale weerbaarheid en verslavingspreventie
- Openstaan voor en stimuleren van de mogelijkheden van nieuwe technologieën bij de uitvoering van het beleid

Het rapport is een goede basis voor continuering van de inzet van gezondheidsmakelaars waarbij we in het vervolg aandacht moeten hebben voor: het toewerken naar een meer gezamenlijke opdracht voor de gezondheidsmakelaar, buurtsportcoach, opbouwwerker en Stipcoördinator.

- De gezondheidsmakelaars hebben in de wijken diverse initiatieven gewerkt zoals:
 - In NijmegenMidden is samen met professionals en inwoners een preventieplan uitgewerkt en uitgevoerd.
 - In NijmegenNoord heeft de Stip samen met Indigo informatieavonden opgezet over mentale thema's zoals stress.
 - Hatert Gezond is ook na afloop van het convenant doorgegaan.
 - De Gezondheidsaanpak in Lindenholt waar naast professionals ook inwoners deelnemen aan de werkgroepen en waar aandacht is voor (positieve) gezondheid.
 - In verschillende stadsdelen is Welzijn op recept gestart in Lindenholt, Dukenburg, Zuid, Hatert, Oost, Centrum en West.
 - In verschillende wijken heeft Indigo aan de hand van signalen en verzoeken van Stip/Sociaal wijkteam ingezet op het versterken van de mentale weerbaarheid. De vraag en aandacht voor mentale gezondheid is de afgelopen jaren toegenomen. De laatste maanden is dit door corona nog verder gegroeid, waardoor we al voor de corona crisis de inzet van Indigo verder is uitgebreid.
- We subsidiëren de praktijkondersteuners GGZJeugd bij huisartsen
- In Nijmegen Noord is gestart met Herstelcirkel in de Wijk Psychische Kracht.
- In het kader van wijkgerichte GGZ is gestart met Mentale Health First Aid (MHFA) in meerdere stadsdelen. Er zijn 9 MHFA groepen uitgevoerd.
- Verslavingspreventie: Door Iriszorg is er o.a. aandacht geweest roken, drugs alcohol. In het kader van het Lokaal preventieakkoord Nijmegen willen we de aandacht voor bewust alcoholgebruik via IkPas vergroten. Er is ingezet op verbeteren van de handhaving van de leeftijdsgrenzen voor het schenken van alcoholische dranken. Met sportverenigingen zijn afspraken gemaakt om dit te verbeteren.
- Ehealth en technologie: De afgelopen periode zijn er veel ontwikkelingen rondom ehealth, het wordt een nadrukkelijker vraagstuk maar het is niet eenvoudig. Verschillende organisaties hebben gewerkt aan digitale vormen van ondersteuning aan inwoners, daar waar door de pandemie geen fysieke samenkomsten meer mogelijk waren.

Bijlage

Sterke verbinding welzijngezondheid eerstelijnszorg

- Sterkere samenwerking met huisartsen op gezondheidspreventie onder andere op stimuleren, aanbodvraag en doorverwijzing
 - Continueren van inzet van gezondheidsmakelaars/beweegmakelaars
 - Verkennen van de mogelijkheden voor preventiecoalities samen met de zorgverzekeraar
- Aan het begin van de afgelopen periode was de ambitie om meer preventieactiviteiten te organiseren via de huisartsenpraktijken. Dit bleek niet haalbaar op stadsniveau. We hebben ons nu vooral gericht op praktijken waar de energie al zat, onder andere in het Centrum, Willemsskwartier, Dukenburg en Lindenholt.
 - Er gebeurt steeds meer in de verbinding preventieeerstelijns sociaal domein en er is behoefte aan overzicht. We zijn gestart met een inventarisatie naar initiatieven in de verbinding eerstelijns sociaal domein. We willen daar in de komende periode een vervolg aan geven om het overzichtelijker te maken en waar mogelijk te versterken.
 - De afgelopen jaren hebben Stips, SWT's en gezondheidsmakelaars, buurtsportcoaches en opbouwwerk gewerkt aan de verbinding tussen welzijn en eerstelijns. Dit heeft verder vorm gekregen door Bindkracht10 en Sterker en het werken met de stadsdeelagenda's.
 - In de aanloop naar de buurtteams hebben we aandacht besteed aan de samenwerking tussen opbouwwerker, buurtsportcoach en gezondheidsmakelaars onderling, en in verhouding tot de teams.
 - Een mooi voorbeeld is de uitvoering van 'Welzijn op recept' in wijken waarbij ook samengewerkt wordt met de buurtsportcoaches en Gezondheidsmakelaars.
 - Verder is de samenwerking met huisartsen van groot belang. De GGD heeft hier volop in geïnvesteerd. Dat is ook gebeurd vanuit Groen, gezond en in beweging via de afdeling Eerstelijns geneeskunde.
 - We zien dat in alle wijken stappen zijn gezet in de relatie tussen gezondheid en welzijn en huisartsen/ gezondheidscentra. Bijvoorbeeld het gezamenlijk optrekken bij de Diabetes Challenge met het gezondheidscentrum Het Weeshuis.
 - Zorgverzekeraars: er zijn landelijke afspraken gemaakt om de samenwerking met de zorgverzekeraar voor ons als gemeente mogelijk te maken. Zorgverzekeraars zijn verplicht om hier een regionale tafel op in te richten (dus niet per gemeente). Voor het thema preventie is hier een preventietafel op ingericht, waar we een analyse hebben gemaakt van cijfers en hebben besloten om ons te focussen op de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) die in het basispakket zit. Dit is voor verzekerden met een BMI vanaf 25 én een verhoogd risico op hart en vaatziekten of een verhoogd risico op diabetes 2, of verzekerden met een BMI vanaf 30. We hebben afgesproken om te kijken hoe we de organisatie van de GLI beter van de grond kunnen krijgen.

Gezond ouder worden

- Stimuleren en ondersteunen van gezond ouder worden
- Vanuit het samenwerkingsprogramma Gezond ouder worden Nijmegen hebben de partijen OCE, ZZG, Sterker, Bindkracht10, Netwerk100, Sportbedrijf, GGD, twee vertegenwoordigers vanuit de doelgroep en de gemeente de afgelopen jaren gewerkt aan bewustwording. Er is gewerkt aan het informatie verspreiden van belangrijke thema's en activiteiten via onder andere De Brug. Er is een ontmoetingsgroep 'oudere migranten' opgezet. Er zijn diverse valtrainingen en cursussen valpreventie gegeven. Naast cursussen mantelzorgondersteuning en het Mantelzorgcafé. Via het Sportbedrijf is ingezet op het stimuleren van bewegen onder senioren.

Overzicht cijfers die we volgen

In dit overzicht ziet u de laatst bekende cijfers of indicatoren die we volgen. Een deel van deze cijfers komen uit de gezondheidsmonitor van de GGD Gelderland-Zuid. Deze monitors worden elke vier jaar gehouden voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. De laatste monitor is van het najaar 2020 over volwassenen/ouderen. Deze cijfers worden halverwege 2021 gepubliceerd. In het najaar van 2021 wordt de kindermontor uitgevoerd. Als er over een jaar geen cijfers bekend zijn, staat er een streepje. Meer informatie over cijfers vindt u op de website van GGD Gelderland-Zuid.

Cijfers per speerpunt	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Gezond en veilig opgroeien						
% kinderen en jongeren met overgewicht		13%			13%	
% kinderen dat voldoet aan de beweegnorm				75%		
% jongeren dat voldoet aan de beweegnorm		47%				48%
% jongeren dat rookt		8%				12%
% zwangeren dat rookt			5%			
% jongeren dat middelen gebruikt (alcohol, drugs, lachgas)						
% jongeren dat binge drinkt		14%				18%
% jongeren dat soft drugs gebruikt		6%				7%
% jongeren dat lachgas gebruikt		1%				0%
% scholen (PO/VO/SO/MBO) dat meedoet aan Schoolsout (nieuw)						
Aantal rookvrije speelplekken						
Aantal rookvrije sportverenigingen	89					
Aantal gezonde school kantines	22					
Aantal scholen dat werkt met gezonde school	67					

Bijlage

Vervolg cijfers per speerpunt	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Gezond gedrag						
% rokers lage SES					27%	
% volwassenen met overgewicht					35%	
% volwassenen dat overmatig alcohol gebruikt					21%	
% volwassenen dat groente/fruit eet					56% / 35%	
% volwassen dat voldoet aan de beweegnorm					65%	
Aantal partners die aangesloten zijn bij het LPA	14	37				
Mentale gezondheid						
% psychosociale problemen bij jongeren.		12%				11%
% jongeren dat zich gestrest voelt. (door school, thuis, eigen problemen, anderen)		44%				
% jongeren en volwassen (en ouders) dat LHBT'ers accepteert.						
% jongeren dat LHBT'ers accepteert		76%			71%	
% ouders dat LHBT'ers accepteert (inschatting jongeren)		75%			74%	
% volwassen dat LHBT'ers accepteert					87%	
% matig tot hoog risico op angst en/of depressie bij volwassenen					54%	
% volwassen met onder gemiddelde veerkracht					34%	
% volwassen dat geen regie op eigen leven heeft					9%	

Bijlage

Vervolg cijfers per speerpunt	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Gezond ouder worden						
% ervaren gezondheid ouderen (slecht / zeer slecht)					7%	
% ouderen dat zich sociaal eenzaam voelt					49%	
% 65+ dat voldoet aan de beweegnorm					69%	
% 65+ dat is gevallen afgelopen 3 maanden					24%	
% overbelaste mantelzorgers					12%	
Gezond met een beperkt budget						
% mensen met een lage SES die groente / fruit eten					39% / 33%	
% mensen met een lage SES met gaat wel/ slecht / zeer slechte ervaren gezondheid					46%	
% gezinnen waarin spanning voorkomt door geldgebrek				7%		
Gezond werkgeverschap						
Aantal organisaties en bedrijven dat meedoet met de jaarlijkse vitaliteitsweek	21	9	6			

Bijlage

Vervolg cijfers per speerpunt	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Gezonde leefomgeving						
% ouders dat de buurt kindvriendelijk vindt				82%		
Aantal wijken met beweegmogelijkheden (nieuw)						
Aantal nieuwe beweegroutes	2	3				
Aantal sociale knooppunten (nieuw)						
Aantal schoolmoestuinen	16					
% groene schoolpleinen (nieuw)						
Boomkroonoppervlakte in de wijk (kaart)						
Groennorm (WHO, binnen 300m vanuit elk huis 5000m2 groen (kaart)						
% volwassenen dat ernstige hinder ondervindt door geluid					16%	

Meer informatie

Banen van werknemers naar woon en werkregio. CBS (2018).

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83628NED/table?dl=49585>

Gezondheid voor iedereen. Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019–2023. Gemeente Utrecht.

<https://omgevingsvisie.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/zzomgevingsvisie/thematischbeleid/gezondheid/201910notage-zondheidvooriedereenvolksgezondheidsbeleid20192023.pdf>

Gezondheidsmonitor. GGD Gelderland-Zuid (2016).

https://ggdgelderlandzuid.nl/wpcontent/uploads/2016/09/GM-1619kort_Nijmegen_deelgeb.pdf

De rol van gezondheid bij inburgering van statushouders.

Kennisplatform Integratie & Samenleving (2019).

<https://www.kis.nl/sites/default/files/gezondheidinburgeringstatushouders.pdf>

Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020–2024.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2020).

<https://www.loketgezondleven.nl/sites/default/files/202005/LandelijkeNotaGezondheidsbeleidLNG20202024.pdf>

Stand van zaken Nationaal Preventieakkoord.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2020).

<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerievanvolksgezondheidwelzijnsport/documenten/kamerstukken/2020/11/30/kamerbriefoverstandvanzakennationaalpreventieakkoord>

Burgerpeiling gemeente Nijmegen. Onderzoek & Statistiek (2019).

<https://swm.nijmegen.nl/p40405/gezondheidenleefstijl>

Sociaal economische gezondheidsverschillen (SEGV).

Sociaaleconomische status en gezondheid. Pharos (2019).

<https://www.pharos.nl/factsheets/sociaaleconomischegezondheidsverschillensegv/>

Gezondheidsverschillen voorbij.

Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (2020).

<https://adviezen.raadvr.nl/gezondheidsverschillenvoorbij/>

Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (2018)

<https://www.vtv2018.nl/>

Verwachte gevolgen van corona voor de psychische gezondheid.

Sociaal en Cultureel Planbureau (2020).

<https://www.scp.nl/binaries/scp/documenten/publicaties/2020/07/07/verwachtegevolgenvancoronavoordepsychischegezondheid/Verwachte+gevolgen+van+corona+voor+de+psychische+gezondheid++webversie.pdf>

Mental health: strengthening our response. WHO (2018).

<https://www.who.int/newsroom/factsheets/detail/mental-healthstrengtheningourresponse>

Van verschil naar potentieel: een realistisch perspectief op

de sociaaleconomische gezondheidsverschillen. WRR (2018).

<https://www.wrr.nl/publicaties/policybriefs/2018/08/27/vanverschilnaarpotentieel.eenrealistischperspectiefopdesociaaleconomischegezondheidsverschillen>

Colofon

Uitgave

Gemeente Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6, 6511 PP Nijmegen

Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen

Vormgeving

Bureau Ketel

